

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ БОРИНСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА 2022-2027 РОКИ

Бориня
2022

ЗМІСТ

Перелік скорочень	ст.
Вітальне слово Боринської селищної голови громади	2
Вступ	4
I. Методологія та опис процесу роботи	7
II. Актуальний стан, основні тенденції та проблеми соціально економічного розвитку Боринської територіальної громади	12
2.1. Загальна інформація про громаду	12
2.2. Технічна і суспільна інфраструктура в громаді, надання послуг	25
2.3. Проблеми і потреби громади	39
2.4. Місцевий потенціал	43
III. Висновки з опитування жителів громади щодо умов життя та якості публічних послуг у громаді	44
3.1. Загальні відомості про опитування	45
3.2. Методологічні інформація	45
3.3. Інформація про склад населення	46
3.4. Ставлення жителів	48
3.5. Оцінка стану навколишнього середовища та чистоти	50
3.6. Стан транспортної інфраструктури та безпеки дорожнього руху	51
3.7. Оцінювання освіти	52
3.8. Оцінка послуг в сфері охорони здоров'я	53
3.9. Оцінювання галузі культури, відпочинку та дозвілля	54
3.10. Оцінка зайнятості населення та підприємства	55
3.11. Основні аспекти, завдання та ресурс, які необхідно здійснити для розвитку громади	57
3.12. Висновки із опитування жителів	59
3.13. Висновки з опитування представників бізнесу з оцінки підприємницького клімату в громаді	59
IV. Аналіз SWOT	67
4.1. SWOT – матриця Боринської громади	69
4.2. Порівняльні переваги, виклики і ризики Боринської громади	73
V. Головні чинники стратегічного вибору	74
VI. Стратегічне бачення розвитку Боринської ТГ	78
VII. Стратегічні та оперативні цілі	79
VIII. План реалізації Стратегії та фінансове забезпечення	86
IX. Проведення моніторингу та оцінювання реалізації Стратегії	87

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ

<i>Абревіатура</i>	<i>Розшифрування</i>
ТГ	Територіальна громада
ЗЗСО	Заклад загальної середньої освіти
ДФРР	Державний фонд регіонального розвитку
ЄС	Європейський Союз
ТПВ	Тверді побутові відходи
ГО	Громадська організація
РГ	Робоча група
МПП	Мале приватне підприємство
КП	Комунальне підприємство
КНП	Комунальне некомерційне підприємство
с/г	сільськогосподарське
км	кілометр
га	Гектар
ВПО	Внутрішньо-переміщені особи
ТрО	Територіальна оборона
ПКД	Проектно-кошторисна документація

ВІТАЛЬНЕ СЛОВО ГОЛОВИ БОРИНСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Шановна громадо!

Відповідно до Закону України від 16.04.2020 № 562-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо визначення територій та адміністративних центрів територіальних громад» 25 жовтня 2020 року створена наша Боринська територіальна громада. Ми – молода, амбітна громада, що об'єднала шістнадцять сільських рад та складається з 33 населених пунктів. Процес об'єднання був не легкий, на цьому шляху ми зустрілись з багатьма проблемами та перепонами, але сумісними зусиллями ми їх подолали, тому що наша сила – це наша єдність та величезне бажання зробити свій край успішним та процвітаючим.

До об'єднання кожен орган місцевого самоврядування, який увійшов до складу громади мав власні пріоритети розвитку та власну систему цінностей щодо управління ресурсами. Після об'єднання, стало очевидним, що ці пріоритети потрібно переглянути та виробити єдині підходи до управління існуючим ресурсним потенціалом громади й сформувати єдине бачення стратегії розвитку нашої територіальної громади, яка б з'єднала території колишніх сільських рад не тільки у вигляді нового адміністративно – територіального утворення, а сприяла усвідомленню людей жити однією великою родиною.

Тому за ініціативою Боринської селищної ради та за сприяння експертів з розвитку громад у 2021р. було проведено велику роботу з аналітичного вивчення всіх потреб та можливостей громади, що стали підґрунтям для стратегічного планування, в результаті якого розроблено проєкт документу «Стратегія розвитку Боринської територіальної громади на 2022-2027 роки».

Війна стала масштабним структурним шоком як для економіки України, так і для нашої громади зокрема. Неможливо спрогнозувати терміни наслідки військової агресії, водночас стратегічні цілі потребують корегування відповідно до умов воєнного часу і післявоєнної відбудови.

Цей документ відображає узагальнені соціальні, економічні, демографічні, природні та культурні характеристики всіх адміністративних одиниць, що увійшли до складу Боринської селищної територіальної громади та можливості найраціональнішого використання цих показників для розвитку громади. По суті Стратегія є «планом» заходів, що спрямовані на визначення головних напрямків спільних зусиль розвитку інфраструктури громади, проведення системної роботи з поліпшення місцевого бізнес-клімату, розширення інвестиційних можливостей та раціонального використання. Ці всі складові є обов'язковими умовами для того, щоб відбулися реальні зміни на краще у житті кожної людини що мешкає у громаді, а відповідно і громади в цілому, щоб кожному з нас було добре жити, працювати та відпочивати, адже в цьому є головне призначення та кінцева мета Стратегії.

До участі в розробці цього важливого документа долучались представники всіх адміністративних одиниць нашої громади, депутати, підприємці, працівники культури та освіти, громадські активісти, щоб кожен житель міг відчути та зрозуміти свою участь та відповідальність у процесах планування, щоб у подальшому ми спільно могли працювати над реалізацією наших стратегічних планів.

Розробники прагнули, аби документ став надбанням усіх залучених сторін та отримав суспільну підтримку.

Я щиро вдячний Всім, хто долучився до створення та написання Стратегії розвитку громади. Плануючи та працюючи разом, ми реалізуємо все задумане, власними руками створемо громаду нашої мрії.

З повагою

голова Боринської територіальної громади

Михайло Шкітак

ВСТУП

Із 2014 року в Україні розпочато реформу адміністративно-територіального устрою та процес децентралізації влади – передачі органам місцевого самоврядування значної частини повноважень, ресурсів та відповідальності від органів виконавчої влади.

В основу політики децентралізації закладено положення Європейської хартії місцевого самоврядування та найкращі світові стандарти суспільних відносин у цій сфері.

Відповідно до Закону України від 16.04.2020 № 562-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо визначення територій та адміністративних центрів територіальних громад» 25 жовтня 2020 року пройшли місцеві вибори на новій територіальній основі. Їх результатом стало утворення Боринської територіальної громади (ТГ) через об'єднання селищної ради із 16-ма сільськими радами.

Реформа передбачає, що територіальні громади повинні стати базовим елементом ефективної системи влади в Україні. Вже на етапі реформування новостворені громади зустрілися з багатьма викликами, серед яких:

- відсутність загальноприйнятих пріоритетів щодо забезпечення надання базових послуг мешканцям територіальної громади. Кожен орган місцевого самоврядування, який увійшов до складу громади, до об'єднання мав власні пріоритети розвитку та власну систему цінностей щодо управління ресурсами. Після об'єднання, ці пріоритети, очевидно, мають бути переглянуті, а також мають бути вироблені підходи до управління «об'єднаними» ресурсами;
- потреба ефективного управління новими земельними, бюджетними ресурсами, які стали доступними для територіальної громади і можуть бути використані для розвитку;
- збільшення кількості зацікавлених сторін, із якими треба узгоджувати прийняття рішень у межах територіальної громади.

Боринська ТГ робить перші кроки для формування свого майбутнього. Це вперше в громаді проводиться оцінка, зважаючи на узагальнене бачення громади. І вже з цієї перспективи майбутнього формуються заходи, аби ефективно відповідати таким зовнішнім викликам як підвищення мобільності

трудових ресурсів і пов'язане з цим зростання безробіття, посилення конкуренції за інвестиції та розвиткові ресурси.

Відповіддю на ці та деякі інші виклики є перспективне (середньо- та довгострокове) планування діяльності територіальної громади. У цьому контексті важливим є не лише розроблений планувальний документ (Стратегія), але й сам процес його розроблення.

Комунікація та створені майданчики для обміну думками і вироблення рішень є не меншою цінністю. Адже процес стратегування проходив за участі широкого кола зацікавлених сторін – представників різних населених пунктів, різних підприємств, установ та організацій, із різними політичними поглядами.

Стратегія громади враховує стратегічні цілі Стратегії розвитку Львівської області на період 2021-2027 років та Державної стратегії регіонального розвитку на 2021—2027 роки, а також виклики, які супроводжуються повномасштабною війною, яка йде зараз на території України. Широкомасштабне вторгнення російських військ на територію нашої держави та ведення повномасштабних бойових дій, завдало чималу шкоду як економіці країни загалом так і Львівщині зокрема. У такий непростий час, організація якісної системи забезпечення критичних суспільних потреб в умовах війни заради захисту національних інтересів є головним завданням органів місцевого самоврядування. Усвідомлюючи реальність подій та виклики сьогодення, є надзвичайно важливим завданням напрацювати стратегічні цілі стосовно адаптації громади до функціонування завдань тилового регіону.

У той же час Стратегія економічного та соціального розвитку Боринської громади повинна відрізнятися від загальнодержавних програмних документів як така, що враховує специфіку муніципального планування, особливості соціально-економічного розвитку гірського краю та конкретику сучасних його проблем. Її основне завдання – визначити пріоритетні напрями створення реальних умов для поліпшення добробуту населення, вирішення його соціальних потреб на основі підвищення ефективності функціонування економіки через більш ефективне використання кліматичних, мінерально-сировинних та гео економічних чинників.

Важливою складовою є моніторинг виконання заходів Стратегії, який повинен проводитись постійно і регулярно, результати якого повинні надаватись керівництву громади для коригування та внесення необхідних змін.

I.Методологія та опис процесу роботи

Підготовка Стратегії розвитку Боринської громади відбувалася у відповідності до Методичних рекомендацій щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад.

Стратегічне планування – системний шлях до управління змінами й досягнення консенсусу в усій громаді, а також створення спільного бачення економічного майбутнього громади, творчий процес визначення проблем та погодження реалістичних цілей, завдань і стратегій, здійснення яких вирішить ці проблеми. Стратегічне планування є також потужним інструментом об'єднання лідерів бізнесу та посадовців місцевої влади, що має позитивний вплив на місцевий діловий клімат та конкурентне становище громади, а також на вирішення інших питань, пов'язаних з рівнем життя всіх громадян.

Розпорядженням селищного голови від 14.05.2021 року №61 (зі змінами від 04.10.2021 року № 82) була сформована Робоча група з підготовки проєкту Стратегії розвитку Боринської ТГ на 2022-2027 роки в кількості 40 чол.

СКЛАД

робочої групи з підготовки проєкту Стратегії розвитку Боринської територіальної громади

1	Шкітак Михайло Миколайович	голова робочої групи, селищний голова;
2	Юричко Олег Олексійович	заступник голови робочої групи, перший заступник селищного голови;
3	Курус Тетяна Михайлівна	секретар робочої групи, начальник відділу економічного розвитку та інвестицій селищної ради;
4	Гутчак Іванна Олексіївна	секретар Боринської селищної ради;
5	Лабецький Мар'ян Миронович	керуючий справами (секретар) виконавчого комітету;
6	Тиндик Галина Йосифівна	координатор робочої групи, головний спеціаліст відділу економічного розвитку та інвестицій селищної ради;
7	Стоцько Зоряна Василівна	експертка з розвитку громад в рамках проєкту «Збереження Карпатських пралісів»;
8	Сірик Зіновій Орестович	експерт з регіонального розвитку;

9	Манюх Оксана Михайлівна	начальник відділу освіти, культури, туризму, молоді та спорту селищної ради;
10	Писанчин Руслана Степанівна	завідувач сектору культури та туризму відділу освіти, культури, туризму, молоді та спорту селищної ради;
11	Бліхар Іван Миколайович	начальник фінансового відділу селищної ради;
12	Макарик Марія Іванівна	головний спеціаліст відділу містобудування, житлово-комунального господарства, охорони праці та цивільного захисту селищної ради;
13	Гарасимчук Віталій Анатолійович	завідувач сектору з питань соціального захисту населення селищної ради;
14	Воропай Ярослава Михайлівна	завідувач сектору з питань регулювання земельних відносин селищної ради;
15	Кравчак Руслан Миколайович	голова комісії з питань економічного розвитку громад та підвищення рівня життя мешканців громади, комунальної власності, енергозбереження, транспорту та зв'язку Боринської селищної ради;
16	Маркін Ігор Ілліч	голова комісії з питань бюджету, податків, фінансів, поступ до цивілізації Боринської селищної ради;
17	Богайчик Роман Іванович	голова комісії з питань охорони навколишнього середовища, унікальних природних достоїнств, земельних відносин, планування територій, будівництва, архітектури, охорони пам'яток історичного середовища та благоустрою Боринської селищної рад;
18	Ковальчин Василь Васильович	голова комісії з питань розвитку людських ресурсів, відродження, збереження та розвитку духовних і культурних цінностей громад, з питань прав людини, законності, депутатської діяльності, етики та регламенту Боринської селищної ради;
19	Антонів Микола Михайлович	депутат Боринської селищної ради;
20	Періг Володимир Михайлович	депутат Боринської селищної ради, фізична-особа-підприємець;
21	Земан Віталій Васильович	директор Національного природного парку «Бойківщина» (за згодою);
22	Періг Анатолій Михайлович	староста с. Боберка;
23	Данило Марія Михайлівна	староста с. Шандровець;
24	Семків Єва Василівна	староста с. В.Яблунька;
25	Куприч Марія Михайлівна	староста с. Н.Яблунька;
26	Шкрамко Петро Іванович	староста сіл Н.Турів, В.Турів;

27	Василечко Людмила Степанівна	староста сіл Сянки, Беньова;
28	Гавій Юрій Гнатович	староста сіл Верхнє, Нижнє, Яворів;
29	Фазан Василь Васильович	староста сіл Бітля, Сигловате;
30	Момоход Марія Федорівна	староста с. Карпатське;
31	Буштин Василь Михайлович	староста сіл Н.Висоцьке, Заріччя, Яблунів, Ропавське, Штуковець;
32	Занкович Микола Петрович	староста сіл Риків, Межигір'я, Багнувате;
33	Рик Галина Михайлівна	староста сіл Комарники, Буковинка, Зворець, Закичера;
34	Черепанин Богдан Миколайович	староста с. В.Висоцьке;
35	Щур Михайло Федорович	староста с. Либохора;
36	Змійовський Василь Омелянович	староста сіл В.Гусне, Н.Гусне;
37	Повханіч Михайло Васильович	староста сіл Кривка, Івашківці;
38	Дребот-Лабєцька Леся Миронівна	фізична особа-підприємець (за згодою);
39	Кріль Михайло Михайлович	директор МПП «Сян» (за згодою);
40	Надич Лідія Василівна	голова ГО «Агенції місцевого розвитку «Молодь Карпат» (за згодою).

Робоча група (РГ) створена для роботи над планом стратегічного розвитку території селищної ради. Завданнями РГ є:

- Здійснення стратегічного аналізу внутрішнього потенціалу та зовнішнього середовища;
- Формування бачення майбутнього Боринської громади та головних пріоритетів (напрямків) її розвитку;
- Формування ієрархії цілей головних напрямків (стратегічні, оперативні цілі);
- Формування плану дій для реалізації стратегічного плану (завдання в рамках системи цілей, проєкти);
- Формування механізму управління стратегічним планом;
- Прикінцеве ухвалення проєкту стратегічного плану;
- Презентація та сприяння ухваленню проєкту стратегічного плану депутатськими комісіями та громадськістю.

Над проєктом документу РГ працювала з травня 2021 року до грудня 2022

року. В даний період:

- Відбулося 6 відкритих засідань РГ. На відкритих засіданнях працювали представники всіх населених пунктів та залучені експерти;
- Зібрано інформацію для соціально-економічного аналізу громади у складі 33 населених пунктів;
- Проведено опитування мешканців (817 анкет) та представників бізнесу Боринської громади (57 анкет);
- На базі зібраної інформації проведено SWOT-аналіз, в рамках якого проаналізовано сильні та слабкі сторони, можливості та загрози громади;
- Виконано аналіз порівняльних переваг, викликів та ризиків;
- Розроблено стратегічне бачення майбутнього Боринської громади;
- Розроблено матриці цілей: стратегічні цілі, оперативні цілі та завдання;
- Обрано модель моніторингу Стратегії розвитку Боринської громади

Усі засідання РГ проводилися у відкритому режимі, тому усі бажаючі мали можливість брати участь в розробці Стратегії. Координували роботу та забезпечували технічний супровід, методичне забезпечення, експертний аналіз даних і результатів досліджень, надання консультаційних послуг з питань стратегічного планування та розробки Стратегії:

- Зіновій Сірик - експерт з питань регіонального розвитку
- Зоряна Стоцько - експертка з розвитку громад в рамках проєкту «Збереження Карпатських пралісів»

Напрацювавши Стратегію включно з Планом реалізацію заходів її виконання, РГ ініціює громадське обговорення, після чого доопрацьована Стратегія буде подана на розгляд і ухвалення сесії селищної ради в якості політики розвитку території.

Для забезпечення належного рівня відповідальності за реалізацію Стратегії буде створено Орган з моніторингу виконання Стратегії.

Рис.1.1. Засідання робочої групи

Рис. 1.2. Засідання фокус-групи

II. Актуальний стан, основні тенденції та проблеми соціально-економічного розвитку Боринської територіальної громади

2.1. Загальна інформація про громаду

Боринська ТГ із центром у смт. Бориня створена 25 жовтня 2020 року шляхом об'єднання селищної ради смт.Бориня із ТГ 32 сільських населених пунктів – сіл Бітля, Боберка, Буковинка, Багнувате, Беньова, Верхнє, Верхнє Гуснє, Верхнє Висоцьке, Верхня Яблунька, Верхній Турів, Заріччя, Закичера, Зворець, Івашківці, Карпатське, Комарники, Кривка, Либохора, Міжгір'я, Нижній Турів, Нижнє, Нижня Яблунька, Нижнє Висоцьке, Нижнє Гуснє, Ропавське, Риків, Сянки, Сигловате, Шандровець, Штуковець, Яворів, Яблунів 16 сільських рад Турківського району.

Рис. 2.1. Карта Боринської територіальної громади

Усі 33 населені пункти ТГ мають статус гірських відповідно до Закону України «Про статус гірських населених пунктів України». Більшість населених пунктів знаходяться на віддалі від 15 до 30 км до адміністративного центру громади селища Бориня, відстань до найвіддаленішого села складає 40 км. Загальна чисельність населення громади становить 24011 осіб. Площа території громади є однією з найбільших у Львівській області та складає 634,4 км.кв.

Таблиця 2.1. Населені пункти Боринської селищної ради та їх характеристики

№ п/п	Населені пункти	Загальна площа території в межах населеного пункту (га)	Чисельність населення станом на 01.01.2022р осіб	Кількість домогосподарств, одиниць	Відстань до адмінцентру у територіальній громаді, км
1.	смт. Бориня	330,0	1424	520	0,0
2.	с.Боберка	1150,0	1203	338	28,0
3.	с.Шандровець	511,2	1187	379	19,0
4.	с.Верхня Яблунька	621,8	2158	558	15,5
5.	с.Нижня Яблунька	1188,3	2727	753	7,0
6.	с.Нижній Турів	262,3	403	143	13,0
7.	с.Верхній Турів	263,8	402	132	16,0
8.	с.Сянки	121,3	572	158	15,0
9.	с.Беньова	28,0	46	31	18,0
10.	с.Верхнє	393,5	540	269	10,0
11.	с.Нижнє	388,5	498	191	12,0
12.	с.Яворів.	544,9	722	271	14,5
13.	с.Бітля	663,3	864	356	16,0
14.	с.Сигловате	312,3	589	279	19,0
15.	с.Карпатське	596,9	1009	362	25,0
16.	с.Нижнє Висоцьке	434,1	663	236	5,0

17	с.Заріччя	152,9	393	129	6,0
18	с.Ропавське	83,4	170	74	12,0
19	с.Штуковець	85,3	232	78	2,0
20	с.Яблунів	234,0	389	137	8,0
21	с.Риків	197,5	165	50	13,0
22	с.Міжгір'я	296,9	252	79	11,0
23	с.Багнувате	321,7	288	93	15,0
24	с.Комарники	675,4	960	383	10,0
25	с.Буковинка	475,8	168	80	16,0
26	с.Закичера	485,2	107	51	13,0
27	с.Зворець	123,5	155	77	13,0
28	с.Верхнє Висоцьке	1780,6	1966	727	22,0
29	с.Либохора	894,0	2302	625	32,0
30	с.Верхнє Гусне	668,7	513	256	30,0
31	с.Нижнє Гусне	183,4	257	93	27,0
32	с.Кривка	316,3	346	196	30,0
33	с.Івашківці	92,7	41	29	40,0

На півночі Боринська ТГ межує із Турківською ТГ Самбірського району, на сході – із Козівською ТГ Стрийського району, на півдні по Верховинському хребту – із Закарпатською областю. На заході, від Ужоцького перевалу до с.Боберка (60 км.), межа громади співпадає із державним кордоном України і Республіки Польща. Природною межею тут є річка Сян.

Особливістю географічного положення Боринської громади є те, що через його територію проходить частина Головного Європейського вододілу, що розділяє води Балтійського і Чорного морів. Починається він у межах селищної ради на Ужоцькому перевалі. Головними водними артеріями території є річки Стрий та Сян.

Панівний тип ґрунтів громади - бурі лісові ґрунти (буроземи). Утворились вони під ялиновими і буковими лісами на продуктах вивітрювання корінних

порід (пісковиків, глинистих і зрідка мергелистих сланців) так званого карпатського флішу.

На спадистих і пологих схилах з суглинковим делювієм поширені більш глибокі і більш гумусовані малошребенисті буроземи. На терасах і заплавах гірських річок буроземи більш гумусовані, ніж під лісом, в зв'язку з чим їх називають дерново-буроземними ґрунтами. Більшість зайнятої ними площі обробляється. Загальною особливістю буроземних ґрунтів є їх висока кислотність.

Клімат Боринської громади є типово гірським з морозною зимою, зяжальною вологою весною, прохолодним дощовим літом і відносно сухою теплою осінню. Територія громади належить до зони надмірного зволоження. Річна кількість опадів коливається від 900 до 1000 мм.

Земельний фонд Боринської селищної ради складає 62853,7 га, основною складовою якого є ліси та лісовкриті землі, які займають 34723,0 га або 55,3% від загальної площі земельних ресурсів. Землі сільськогосподарського призначення складають 25109,4 га.

Рис.2.2. Структура земель Боринської ТГ, %.

Під забудованими землями зайнято 2017,3 га, з них під будівництвом та обслуговуванням житлових будинків і господарських будівель – 823,1 га

Слід відмітити, що сільськогосподарські землі через гірський рельєф є малопродуктивними та важкодоступними для обробітки технікою (крутизна

схилів більше 45 градусів), що є перешкодою для розвитку сільськогосподарських підприємств.

Основа господарського комплексу громади становить лісове господарство, оскільки вагомою складовою природних ресурсів громади є ялицево-букові, ялицеві та ялинові ліси. Середній вік лісових насаджень складає 70 років та є значно вищим, ніж на рівнинних і передгірських територіях.

Селищна рада має великі можливості для розвитку санаторно-курортної мережі, оскільки тут є багато різноманітних мінеральних джерел з водами типу «Нафтуса», «Єсентуки» та інші.

За даними георозвідки прогнозні ресурси корисних копалин громади оцінено в 6 млн. тонн нафти та 2 млрд. кубометрів газу на площі 2,497 га, які в даний час зовсім не використовуються.

Через Боринську селищну раду проходить автодорога національного значення Н-13 Львів-Самбір-Ужгород та залізниця Львів-Чоп через Ужоцький перевал.

Через окраїну громади проходить автодорога міжнародного значення М-06 Київ - Чоп через Верецький перевал.

Чисельність економічно-активного населення Боринської ТГ становить 14,4 тис. осіб, з них зайнято економічною діяльністю лише 1,7 тис. працівників або 11,8%.

Територія селищної ради характеризується низьким показником щільності населення (38 осіб на 1 км.кв.). Це пов'язано з особливостями рельєфу, специфічними кліматичними умовами та частково історичними факторами заселення.

Однак, регіон має певні демографічні особливості – спостерігається висока народжуваність, і як наслідок, громада має дещо іншу вікову структуру населення: маючи тільки 0,9% населення, тут проживає 1,2 % дітей Львівської області.

Гірські населені пункти Боринської громади зберігають важливу природну і культурну спадщину та підтримують стабільність екосистем (Українські Карпати) на обширній території. При цьому Боринська ТГ нашоветься на непрості виклики в економічному та соціальному зростанні

внаслідок складних для розвитку господарства та життєдіяльності населення природних умов і потребує особливої політики місцевого розвитку.

Управління громадою

Для виконання делегованих селищною радою повноважень, з метою забезпечення надання якісних послуг усім жителям ТГ при раціональному використанні коштів місцевого бюджету затверджено структуру і штатний розпис апарату та самостійних структурних підрозділів Боринської селищної ради чисельністю 90,75 штатних одиниць згідно із рішенням сесії Боринської селищної ради від 24 грудня 2020 року №28, №29 зі змінами. У складі апарату здійснюють діяльність:

- відділ організаційної роботи та контролю;
- відділ бухгалтерського обліку та господарської діяльності;
- відділ економічного розвитку та інвестицій;
- відділ містобудування, житлово-комунального господарства, охорони праці та цивільного захисту;

- центр надання адміністративних послуг;
- сектор правової роботи та персоналу;
- сектор з питань регулювання земельних відносин;
- сектор з питань соціального захисту .

Самостійними структурними підрозділами є :

- Фінансовий відділ
- Відділ освіти, культури, туризму, молоді та спорту
- Служба у справах дітей
- Місцева пожежна охорона Боринської селищної ради

До складу ради ТГ входять 26 депутатів і голова ради. У раді громади мають певну перевагу чоловіки – жінки становлять 23% від складу ради.

Економічний розвиток.

Промисловість

Основними видами господарської діяльності в галузі промисловості є лісозаготівля, деревообробка та сільськогосподарське виробництво.

В галузі деревообробки та лісозаготівлі на території громади здійснює господарську діяльність ДП «Самбірське ЛГ» та ДЛГП «Галсільліс». Протягом 2020 року загальний обсяг заготівлі деревини склав 18,7 тис.куб.м. Однак протягом I півріччя 2021 року темпи обсягу заготівлі зросли та склали 52% до відповідного показника минулого року. Крім цього, в даній галузі працює 41 суб'єкт підприємницької діяльності – фізичні особи підприємці, зокрема 38 пилорам (первинна деревообробка та розпиловка лісу) та 3 столярні цехи (виробництво вікон та дверей), де зайнято 68 осіб.

В галузі промислового виробництва на території громади здійснюють господарську діяльність 2 суб'єкти підприємницької діяльності у сфері харчової промисловості, зокрема у населених пунктах Бітля та Боберка діють дві міні-пекарні з випічки хліба та хлібобулочних виробів, де зайнято 15 осіб.

ТзОВ «Еко-Газда» зупинив роботу з виробництва сиру в селі Нижнє Гусне.

Сільське господарство

Сільськогосподарське (с/г) виробництво зосереджено лише в особистих селянських господарствах населення, яких налічується 6524 одиниці. Для с/г виробництва характерна монофункціональність структури – виробництво тваринницької продукції, зокрема м'яса великої рогатої худоби та молока. Станом на 1 січня 2021 року чисельність поголів'я великої рогатої худоби у селах громади становила 9969 голів, зокрема корів 6366 голів, що є найбільшим показником по чисельності ВРХ в громадах області.

Виробництво м'яса за 2020 рік склало 2,7 тис.тонн, молока – 25,1 тис.тонн. У 2021 році збільшення обсягів виробництва м'яса та молока не передбачається.

Виробництво валової продукції тваринництва у 2020 році склало 93,6 млн.грн., що відповідало рівню попереднього року.

Заготівлю молока у господарствах населення здійснює ТзОВ Молокозавод «Самбірський», середня закупівельна ціна якого складає 6,0 грн за 1 літр.

Важливою підтримкою для с/г виробника була б державна дотація за утримання молодняка ВРХ, що сприяло б збільшенню поголів'я худоби у господарствах населення.

На території району відповідно до статистичної звітності нараховується земель с/г призначення 25109,43га, з них рілля складає 11866,62 га, багаторічні насадження – 93,55 га, сіножаті – 3759,66 га, пасовища – 9372,38 га.

Загальна посівна площа с/г культур під урожай 2021 року становила 8463 га, з них:

- зернові та зернобобові культури - 203 га
- картопля - 446 га
- овочі - 69 га
- кормові культури - 7814 га

Урожайність зернових та зернобобових культур у 2021 році склала 25,0 ц/га, картоплі - 240,0 ц/га, овочів відкритого ґрунту - 209,0 ц/га, однорічних сіяних трав на сіно - 29,0 ц/га, багаторічних трав на сіно – 27,0 ц/га, урожайність плодових культур (яблуня, груша) вдвічі перевищила рівень попереднього року.

Активну роботу щодо запровадження на селі нових форм господарювання проводить с/г кооператив «Вулкан» (сmt. Бориня), зокрема родина Комарницьких, яка виробляє твердий сир «Бойківський», напівтвердий сир у льняній олії та випікає бездріжджовий хліб із борошна грубого помолу «Цісарський». Дана продукція викликає цікавість у багатьох туристів.

Підприємництво

Кількість підприємств платників податків громади склала за 2021 рік 277 одиниць, з них 36 – юридичні особи та 241 – фізичні особи-підприємці, що в порівнянні до відповідного показника попереднього року більше на 7 одиниць. Переважна більшість суб'єктів підприємницької діяльності функціонує у сфері торгівлі.

Торгівля та ресторанне господарство

Мережа підприємств роздрібної торгівлі громади складає 169 магазинів торговою площею 6688 кв.м., в яких зайнято 176 осіб. Весь роздрібний товарооборот формується на підприємствах приватної (100%) форми власності. Цінова ситуація на споживчому ринку громади в цілому відповідає процесам

поточної ринкової ситуації в Україні та області. Цінові параметри на споживчому ринку формуються під впливом зростання цін на енергоносії та тарифів на житлово-комунальні послуги. Внаслідок цього відбуваються зміни цін виробників на продукцію споживчих товарів. В даний час населення громади має можливість придбати товари першої необхідності. У 2021 році в селищі Бориня відкрито «Аптеку 3І» площею 40 кв.м. та АЗС, також передбачається відкриття супермаркету.

У сфері роздрібної торгівлі здійснює діяльність 90% від загальної кількості платників Боринської громади.

В галузі ресторанного господарства працюють 34 заклади загальною кількістю посадкових місць 1354 одиниці, в тому числі:

- ресторани- 3 одиниці
- бари – 6 одиниць
- кафе – 5 одиниць
- шкільні їдальні- 20 одиниць.

Загальна кількість зайнятих на об'єктах ресторанного господарства складає 59 осіб. Слід зазначити, що рівень обслуговування в більшості закладів є невисоким та характеризується обмеженим асортиментом страв та закусок.

Ринок праці

Чисельність працездатного населення громади станом на 01.01.2021 року складає 14,4 тис.осіб або 59,6% від загальної кількості жителів. Зайнято у всіх сферах економічної діяльності 1736 осіб, без врахування самозайнятих в сільському господарстві.

Рівень безробіття в селах громади достатньо великий. Оцінити фактичний його рівень доволі складно, оскільки статистичні дані не відображають реального стану. Важливим роботодавцем громади є інституції місцевого самоврядування, зокрема освітні і медичні заклади.

Частина населення (реальна статистика відсутня) - виїжджає за кордон, головним чином до Польщі, в пошуках роботи, у більшості випадків це сезонна робота, що не забезпечує постійних доходів. Позитивним аспектом цього явища є те, що значна кількість людей повертається після певного періоду, привозячи зароблені гроші, які витрачаються на місці і зміцнюють місцеву економіку.

Середня заробітна плата одного штатного працівника за даними Державної податкової служби станом на 01.07.2021 року складає 14471,77 грн.

Бюджет територіальної громади

Загальний дохід бюджету Боринської ТГ у 2021 році запланований на рівні 200063,0 тис. грн., в т.ч. власні доходи – 35180,0 тис. грн., трансферти з державного та інших бюджетів – 164883,0 тис. грн.

Джерелами формування загального фонду бюджету Боринської селищної ради на 2021 рік у частині доходів є надходження, визначені статтею 64 Бюджетного кодексу України.

У структурі бюджету Боринської селищної ради на 2021 рік без офіційних трансфертів загальний фонд бюджету має найбільшу питому вагу – 90,3%.

Власні доходи ТГ за 2021 рік були затверджені на суму 35180,0 тис. грн., що складає 17,5% від загальної дохідної частини бюджету. У порівнянні з 2020 роком власні доходи громади у співставних показниках збільшились на 8561,5 тис. грн. Бюджет ТГ збалансований по доходах та видатках. Основними складовими власних надходжень громади є податок з доходів фізичних осіб, єдиний податок, податок з майна та земельний податок. Податки та збори на доходи фізичних осіб є найбільшим джерелом надходжень бюджету Боринської селищної ради і становлять 72,3% прогнозного показника доходів загального фонду 2021 року без урахування офіційних трансфертів.

Як видно із вищезначеної інформації дохід громади у 2021 році у порівнянні із 2020 роком (у співставних показниках) збільшився за рахунок збільшення частки податку на доходи фізичних осіб.

Офіційні трансферти

Проектом Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» бюджету Боринської селищної ради передбачено субвенції у такому розмірі:

➤ **освітня субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам** – 101 465,1 тис. грн.

Як і у попередні роки, у наступному бюджетному періоді кошти освітньої субвенції спрямовуватимуться виключно на оплату праці з нарахуваннями педагогічних працівників загальноосвітніх навчальних закладів, які викладають

предмети згідно з Державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти.

- базова дотація – 45 730,5 тис. грн.
- дотація з місцевого бюджету на здійснення переданих з державного бюджету видатків з утримання закладів освіти та охорони здоров'я за рахунок відповідної додаткової дотації з державного бюджету – 3526,0 тис.грн.

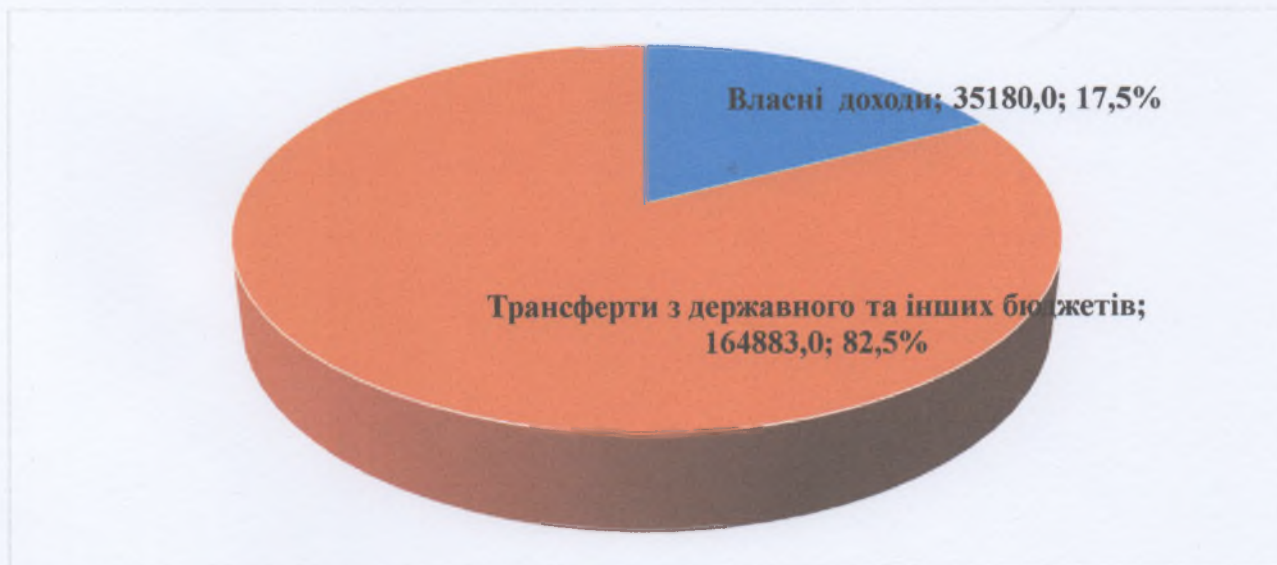

Рисунок 2.3. Заплановані доходи ТГ у 2021 р. (тис. грн.)

Загальний обсяг видатків бюджету Боринської селищної ради на 2021 рік, з урахуванням міжбюджетних трансфертів становитиме 200063,0 тис. грн. , у тому числі:

- по загальному фонду – 180603,7 тис. грн;
- по спеціальному фонду – 19459,3 тис. грн.

Найбільшу питому вагу у видатках бюджету Боринської селищної ради складають видатки на фінансування галузей соціально-культурної сфери: 88,3 % (152743,645 тис. грн).

За економічною класифікацією найбільшу питому вагу у видатках бюджету громади складають захищені видатки 95,3% (164256,500 тис.грн).

Показники місцевого бюджету на 2021 рік спрямовані на забезпечення фінансовими ресурсами заходів громади за вищезазначеними напрямками, проведення раціонального використання бюджетних коштів, забезпечення можливості надання якісної освіти, створення належних умов для збереження і зміцнення здоров'я населення громади, забезпечення належного рівня соціального обслуговування малозабезпечених верств населення, підвищення культурного рівня населення.

Також з аналізу видно, що ключові статті видатків Боринської ТГ – це видатки на галузь освіти та культури, охорони здоров'я та адміністратури. Бюджет розвитку Боринської селищної ради склав 3,8 млн.грн.. Крім цього, прийнято Програму розвитку доріг комунальної власності - 1,93 млн.грн. та Програму благоустрою Боринської селищної ради – 1,0 млн.грн.

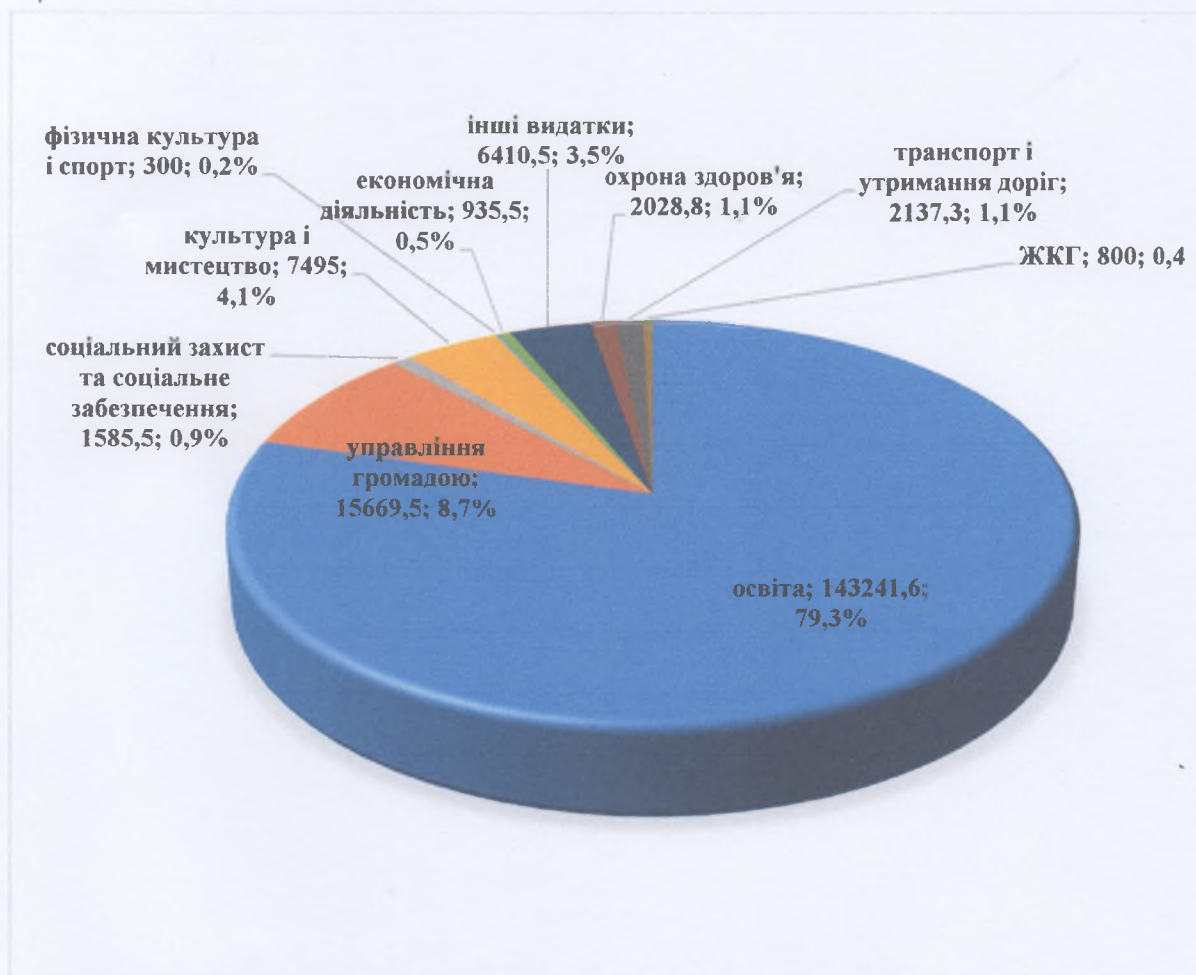

Рисунок 2.4. Структура запланованих видатків ТГ у 2021 році (тис. грн.)

Архітектура

На території Боринської ТГ розміщені 15 об'єктів культурної спадщини національного значення, які взято на державний облік та включено до Державного реєстру культурного надбання, зокрема:

- Дерев'яна церква Собору Пресвятої Богородиці с. Верхня Яблунька;
- Дерев'яна дзвіниця церкви Собору Пресвятої Богородиці с. Верхня Яблунька;
- Мурована церква Різдва Богородиці с. Верхнє Висоцьке;
- Дерев'яна дзвіниця церкви Різдва Богородиці с. Верхнє Висоцьке;
- Дерев'яна церква Св. Михаїла с. Карпатське;
- Дерев'яна церква Св. Миколая с. Комарники;

- Дерев'яна дзвіниця церкви Св. Миколая с. Комарники;
- Дерев'яна церква Св. Михаїла с. Либохора;
- Дерев'яна церква Собору Пресвятої Богородиці с. Либохора;
- Дерев'яна дзвіниця церкви Собору Пресвятої Богородиці с. Либохора;
- Дерев'яна церква Святого духа с. Нижнє Висоцьке;
- Дерев'яна дзвіниця церкви Святого духа с. Нижнє Висоцьке;
- Дерев'яна церква Пресвятої Трійці с. Нижнє Гусне;
- Дерев'яна дзвіниця церкви Пресвятої Трійці с. Нижнє Гусне;
- Дерев'яна церква Собору Пресвятої Богородиці с. Нижнє;

Окрім цього, на території громади розміщено 5 пам'яток місцевого значення, а саме:

- Дерев'яна церква Св. Миколая с. Бітля;
- Дерев'яна церква Св. Михаїла с. Івашківці;
- Дерев'яна церква Благовіщення Пресвятої Богородиці с. Яблунів;
- Дерев'яна дзвіниця церкви Благовіщення Пресвятої Богородиці с. Яблунів;
- Дерев'яна церква Преображення Господнього с. Нижня Яблунька.

Стан навколишнього природного середовища, екологія

На території громади діє НПП «Бойківщина» та РЛП «Надсянський» територія яких має високий рівень біотичного різноманіття та відіграє важливу роль у межах головного Європейського вододілу в басейнах р.Стрий та р.Дністер. Територія характеризується високою природоохоронною, науковою та історико-культурною цінністю, а саме: на цій території виявлені масиви старовікових лісів загальною площею близько 500 га, тут зростає понад 32 рідкісні види рослин та проживають 34 види хребетних тварин, які включені до Червоної книги України. Територія парку входить до транскордонного біосферного резервату «Східні Карпати».

На території села Верхнє Висоцьке розташований ботанічний заказник «Рацина» та гідрологічна пам'ятка природи місцевого значення «Джерело мінеральної води» в с.Карпатське та с.Івашківці типу «Єсентуки».

Загальна екологічна ситуація на території громади задовільна. Суттєвих проблем із забрудненням навколишнього середовища немає, враховуючи відсутність великих промислових підприємств. Однак, необхідно підвищити екологічну обізнаність мешканців та рівень розвитку інфраструктури. Слід

зазначити, що всі 33 населені пункти Боринської громади не забезпечені каналізаційними очисними спорудами.

2.2. Технічна і суспільна інфраструктура в громаді, надання послуг

Освіта (школи та дошкільні навчальні заклади)

На території громади функціонують 24 освітні заклади, з них: 9 закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО) I-III ступенів де навчаються 1767 учнів 7-гімназій (747учнів); 7 – ЗЗСО I - II ступенів (294 учні), 1 філія опорного закладу (68 учнів).

З 01.09.2021 р. в закладах освіти громади навчається 2781 здобувач освіти, що на 27 учнів менше проти показника минулого року. На наступний навчальний рік прогнозована кількість учнів складе 2785 осіб.

У школах Боринської громади працює 526 вчителів. Всі вони мають належну фахову підготовку, з них 96% мають вищу педагогічну освіту. Кожен третій вчитель має вищу кваліфікаційну категорію (176 осіб), 36 вчителів – відмінники освіти України.

В громаді нараховується 1915 дітей віком від 0 до 6 років, з яких дошкільним вихованням охоплено 375 дітей, або 20 відсотків. В складі ЗЗСО в смт. Бориня та с.Верхня Яблунька функціонують два дитячі дошкільні заклади, де виховується 85 дітей. Крім цього, при 12 школах функціонують групи з короткотривалим перебуванням, де навчається 290 дітей п'ятирічного віку. Забезпечують дитяче дошкільне навчання 28 педагогів - вихователів. Протягом 2021-2022 навчального року на базі Либохорської гімназії планується відкрити групу з короткотривалим перебуванням для 15 дітей.

Незважаючи на хорошу демографічну ситуацію, існуюча мережа шкіл є надто розбудованою. Багато навчальних закладів мають заповнення нижче передбаченого рівня, тому постало питання оптимізації мережі – створення опорних закладів і їх філій. При їх створенні буде можливість надавати фінансування на розвиток опорної школи в окрузі для забезпечення необхідного сучасного обладнання, навчальних кабінетів, шкільних профільних майстерень, вирішувати питання організації якісного

гарячого харчування. В громаді з 2019 року функціонує опорна школа з однією філією в с.Нижня Яблунька. Рішенням сесії Боринської селищної ради від 13 липня 2021 року реорганізовано Яблунівський ЗЗСО I-II ступенів у Яблунівську початкову школу.

Довіз 744 учнів до навчальних закладів громади здійснюють 8 шкільних автобусів, 10 учнів підвозять місцеві перевізники. Потребують підвозу ще 100 учнів. Навчальні заклади потребують два повнопривідні шкільні автобуси для підвозу учнів по серпантину гірських доріг, особливо в зимовий період.

Стан будівель освітніх закладів та оснащення приміщень хороші. Це значною мірою пояснюється систематичними витратами на утримання. У 2017-2021 роках діяльність в сфері освіти була спрямована на реалізацію концептуальних засад Нової української школи та реалізовувалося основне завдання - модернізація матеріально-технічної бази, оснащення сучасним обладнанням, проведення капітальних ремонтів закладів освіти. В громаді також забезпечується інтеграція дітей з особливими освітніми потребами шляхом створення умов для їх навчання в 7-ми закладах освіти, де на інклюзивній формі навчається 10 учнів.

У навчальних закладах громади організована діяльність 66 гуртків та секцій, які відвідують 1770 учнів, з них: 24 художньої самодіяльності (877 учнів), 10 технічних «Умілі руки» (225), 9 військово-патріотичних (235), 9 літературно-драматичних (135), 8 спортивно-оздоровчих (208), 2 еколого-натуралістичних (37), 4 інші (53).

Значна кількість учнів бере участь у різноманітних конкурсах та олімпіадах.

На території громади також функціонує Боринський професійний ліцей народних промислів та ремесел, який знаходиться в підпорядкуванні обласної ради, де на 4 спеціальностях навчається 450 учнів.

На території громади з 2009 року ведеться будівництво двох нових будівель шкіл в селах Нижня Яблунька та Либохора. Важливим та пріоритетним завданням для керівництва громади є завершення будівництва довгобудів та введення їх в експлуатацію.

Культура

Структура закладів культури Боринської ТГ включає 26 народних домів, комунальний заклад «Публічна бібліотека» та 24 філії –бібліотеки, а також дитячу музичну школу.

В Боринській дитячій музичній школі навчається 46 дітей, 50 відсотків з яких - діти пільгових категорій. Викладацький склад музичної школи включає 6 педагогічних працівників за класом гри на фортепіано, скрипки та баяну.

Всього у закладах культури Боринської ТГ працює 78 працівників, з них 46 осіб - в народних домах та 21 особа - в бібліотеках.

В народних домах функціонують клубні формування, гуртки художньої самодіяльності та 5 фольклорно-етнографічних народних колективів, зокрема: «Бойківчанка» в смт.Бориня, «Дримбарі» в с.Бітля, «Бойківчанка» в с.Риків, «Бескид» в с.Либохора та «Берегиня» в с.Нижнє Висоцьке, де задіяно 57 учасників художньої самодіяльності.

Однією з важливих проблем, які стоять перед місцевою владою є формування світогляду, духовних і моральних цінностей нації, зокрема молоді, виховання нової особистості – громадянина-патріота, освіченої і культурної людини. Ось чому, на території громади важливо сформувати оптимальну мережу закладів культури, які є єдиними осередками забезпечення конституційного права громадян на задоволення культурних потреб – для розвитку бойківських традицій, самодіяльності, організації дозвілля та відпочинку.

Попит на заходи в галузі культури (особливо заходи для дітей) великий, але їх кількість недостатня. Враховуючи обмежені фінансові ресурси, доцільно здійснювати інтеграцію закладів культури та концентрувати послуги в обраних, відремонтованих та модернізованих установах. Таким чином, пропозиція послуг та їх якість зростатимуть.

Спорт

На території Боринської селищної ради функціонує 9 футбольних полів. Протягом 2016-2020 років в селах Бітля та Нижня Яблунька збудовано спортивні майданчики із штучним покриттям, де проводяться спортивні

змагання між сільськими командами. В 2021 році завершується будівництво аналогічного майданчика в смт. Бориня. В селі Заріччя облаштовано волейбольний майданчик для занять спортом місцевих мешканців.

При Нижньовисоцькому, Либохорському та Боринському ЗЗСО облаштовано спортивні площадки, де місцева молодь має можливість займатися волейболом, футболом та тренуватися.

Діють 4 сільські футбольні команди в населених пунктах Нижнє Висоцьке, Бориня, Либохора та Верхній Турів.

Слід зауважити, що у Боринській громаді рівень розвитку фізичної культури і спорту не забезпечує оптимальної рухової активності кожного мешканця протягом всього життя, поліпшення стану здоров'я, профілактики захворювань та фізичної реабілітації. До занять фізичною культурою і спортом залучено лише 14 відсотків населення (2838 – учні шкіл, 450 – учні профтехосвіти, 100 чол. – доросле населення). На території громади відсутні дитячо-юнацькі спортивні школи та їх відділення.

Недостатня рухова активність громадян у повсякденній діяльності негативно впливає на стан здоров'я населення.

Охорона здоров'я і соціальна допомога

На території Боринської громади надають медичні послуги КНП «Боринська районна лікарня» (первинний та вторинний рівень), 7 амбулаторій монопрактики та групової практики сімейної медицини в селах Либохора, Верхнє, Верхнє Висоцьке, Бітля, Боберка, Верхня Яблунька, Нижнє Гусне та 4 пункти здоров'я сімейної медицини (первинний рівень) у селах Комарники, Риків, Нижня Яблунька, Шандровець.

КНП «Боринська районна лікарня» включає поліклінічне відділення, потужністю 75 відвідувань в зміну та стаціонарний корпус на 60 ліжкомісць, де знаходяться терапевтичне, неврологічне, педіатричне та гінекологічне відділення, в яких забезпечують медичне обслуговування 11 лікарів та 28 осіб середнього медичного персоналу. Сьогодні, в Боринській районній лікарні працюють 4 сімейних лікарі, декларації з якими підписали 5548 жителів громади.

В смт. Бориня та с.Верхнє Висоцьке діють два пункти екстреної медичної допомоги, де виїзди здійснюють 5 автомобілів швидкої допомоги.

Протягом останніх років фінансування системи охорони здоров'я вторинного рівня із державного бюджету є недостатнім для вирішення питань забезпечення якісних медичних послуг. Кошти спрямовуються переважно на виплату заробітної плати медичним працівникам, оплату за енергоносії та часткове забезпечення медичних закладів лікарськими засобами.

У 2020 році введено в експлуатацію нову будівлю лікарської амбулаторії загальної практики сімейної медицини в с.Либохора загальною кошторисною вартістю 10,0 млн.грн.. На завершенні роботи з будівництва лікарської амбулаторії в с.Н.Яблулька. Протягом 2016-2020 років проведено роботи з капітального ремонту лікарських амбулаторій в селах Верхнє, Верхнє Висоцьке та Бітля. Однак, є потреба провести ремонти (різного обсягу) в інших приміщеннях.

Через відсутність належного медичного обладнання для проведення спеціалізованого обстеження пацієнти змушені їхати до Турки чи Львова, що також є проблемою медицини громади.

У 2021 році загальна сума субвенції з державного бюджету для оплати енергоносіїв медичних закладів Боринської селищної ради склала 1,2 млн.грн. Відповідно до договору про медичне обслуговування населення за програмою медичних гарантій Національна служба здоров'я України у 2021 році забезпечила оплату медичних послуг КНП «Боринська районна лікарня» у сумі 13,0 млн.грн. На закупівлю медичного обладнання коштів не передбачено.

При створенні Боринської ТГ Турківською районною радою не було передано майно закладів охорони здоров'я, що знаходяться на території, в повному обсязі. Боринській ТГ передано лише споруди та майно, що перебували в оперативному управлінні КНП «Боринська районна лікарня». В результаті на території Боринської ТГ проводить свою діяльність КНП «Турківський Центр ПМСД», що належить Турківській ТГ. В такій ситуації Боринській районній лікарні для створення спроможної мережі закладів охорони здоров'я первинного рівня необхідно залучити сімейних лікарів та

заповнити вакансії сільських амбулаторій для підписання необхідної кількості декларацій з жителями громади, кінцевим результатом чого повинно стати надання якісної медичної послуги сільському жителю.

В Боринській ТГ проживають 732 особи, що потребують сторонньої допомоги, догляду, піклування та інших послуг соціального характеру, яких відповідно до укладеної угоди обслуговує Центр надання соціальних послуг Турківської міської ради. За ведення супроводу та надання послуг Боринська селищна рада у 2021 році відшкодує 800,0 тис.грн.

На первинному обліку служби у справах дітей Боринської селищної ради перебуває:

- 25 дітей-сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування
- 28 дітей, які опинилися в складних життєвих обставинах
- та 16 повнолітніх осіб з числа дітей-сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування.

Туризм та рекреація

Боринська ТГ - один із найгарніших куточків з чистим гірським повітрям, кришталевими гірськими ріками та ароматом диких квітучих трав Українських Карпат, де знаходиться одна з наймальовничіших полонин гірської Львівщини - Буковецька полонина, у східній частині якої красується найвища вершина області – гора Пікуй (1408 м н.р.м) – найвища точка Верховинського вододільного хребта, з якої відкриваються чудові краєвиди. Розпочати сходження можна із сіл Либохора, Кривка та Верхнє Гусне.

Рис.2.5. Верховинський Вододільний хребет

Верховинський Вододільний хребет — гірська смуга, якою проходить головний карпатський вододіл, тобто тут беруть свій початок чисельні гірські річки. На хребті розташований витік р.Латориці, яка тече до самого Мукачева. Схили густо поросли буками і ялівцем, а вершина нагадує формою асиметричний конус. Гора є ландшафтним заповідником.

На території Боринської ТГ здійснює діяльність Національний природний парк «Бойківщина» - гірський парк на Львівщині, який створений з метою збереження у природному стані типових, унікальних природних, історико-культурних комплексів та об'єктів, організації різних форм туризму, перш за все, екотуризму, а також організації еколого-освітньої роботи.

Парк сприяє збереженню традицій найціннішого скарбу території громади — етнічної спільноти бойків, які зберегли свою культурно-побутову ідентичність. Самобутні традиції цього етносу формувались упродовж сторіччя.

Рис.2.6. Національний природний парк «Бойківщина»

В Боринській громаді розроблено п'ять туристичних маршрутів, зокрема:

- «Руська путь - прадавній шлях через Карпати»
- Верховинський Вододільний хребет
- Tour Turka
- «Мінеральні джерела»
- Стежками операції «Вісла»

Маршрут №1 «Руська путь - прадавній шлях через Карпати»

Вододільний хребет Карпат — природний кордон, що колись розділяв держави, західну і східну Європу. Через перевал Руська Путь пролягає дорога древніша за Великий шовковий шлях. Шлях Руська Путь з'явився вже за доби неоліту — тобто більше ніж за 4 тисячі років до нашої ери! Ступаючи на стежку, яка веде перевалом, ви ступаєте на дорогу, втоптану ногами тисячоліть.

Торговий шлях “Руська Путь” починався на Балканському півострові, йшов через Дунай, підіймався Тисою — і від неї приводив до карпатського перевалу. З іншого його боку на подорожніх чекала Київська Русь, від якої торговий шлях і отримав свою назву.

Проліг маршрут по долині р.Дністер, а потім по долині р.Стрий на Верховинський вододільний хребет. Туристи, здійснюючи мандрівку за маршрутом «Руська путь» можуть переконатися, що укріплені городища і сторожові поселення стояли поблизу добре видимих вершин, причому з попередньої було добре видно наступну вздовж шляху.

Маршрут №2 Верховинський Вододільний хребет

с.Сянки(потягом)- Верховинський Вододільний хребет(до г.Пікуй) – с.Верхнє Гусне

Поблизу с.Сянки (найбільш високогірне село громади – 890 м.н.р.м.) знаходиться витік річки Сян. Поблизу с.Сянки знаходиться Західний реабілітаційно-спортивний центр НКСІУ з найдовшою в Європі біатлонною трасою. На межі із Закарпаттям розташований Ужоцький перевал, свідок грізних історичних подій: є могили австро-угорських вояків, полеглих у боях Першої світової війни, та символічна могила Українських Січових Стрільців на місці першого їх бою у вересні 1914 року. Легіон Українських Січових Стрільців сформований у серпні 1914 року. Після розгрому австро - угорських військ під Львовом 10 вересня 1914 р російські війська почали наступати на Карпати. На захист проходів через перевали було надіслано австро - угорські війська, в тому числі і сформований загін Січових Стрільців. 25 вересня січовики провели свій перший бій біля селища Сянки, з якого вийшли переможцями. 27 вересня 1914 року сотня Семенюка першою з легіону Січових

Стрільців дала в Сянках бій двом козачим полкам, що тривав від ранку до сутінок. На перевалі разом захоронено 363 полеглих офіцери і солдати усіх воюючих сторін.

Рис.2.13. Пам'ятний знак на місці першого бою Українських Січових Стрільців під Сянками.

З Сянок туристи пішки прямують до гори Пікуй (1408 м.) Верховинським Вододільним хребтом. Зверху відкриваються чудові краєвиди на Закарпаття, на Сколівські Бескиди і Турківську Верховину. Туристів зачарує рослинний світ Пікуя. Не випадково тут створено заказник площею 711 га.

У 2021 році було реалізовано проєкт в рамках Програми підтримки ініціатив місцевих карпатських громад Асоціації “Єврорегіон Карпати - Україна” спільно з Міністерством розвитку громад і територій України. Створено дві відпочинкові зони на початку та кінці туристичного маршруту Верховинський Вододільний Хребет, що простягається з села Яворів до села Верхнє Гусне. Даний маршрут є одним з найцікавіших у Львівській області.

Створені відпочинкові зони будуть корисними не тільки для туристів, а й для місцевих жителів, які зможуть там відпочивати з родинами та друзями.

Було проведено рекламну кампанію у соціальних мережах, щоб привернути увагу потенційних туристів і таким чином збільшити потік останніх.

Рис.2.11. Відпочинкова зона

Маршрут №3 Tour Turka

с.Розлуч- с.Ісаї- м.Турка (музей Бойківщини)- смт.Бориня (сироварня родини Комарницьких, кам'яна церква) – с.Верхнє Гусне (гора Пікуй).

Маршрут №4 «Мінеральні джерела»

Розлуч (мінеральні джерела «Нафтуся», «Содова», туристичні бази) – Турка - Сянки(витік річки Сян)- Ужоцький перевал (898м., пам'ятний знак першого бою Січових Стрільців 27.09.1914року) – с.Ужок (витік річки Уж, мінеральне джерело) – Воловецький перевал. Довжина маршруту близько 120 км.

Маршрут №5 Стежками операції «Вісла».

Маршрут проходить через с.Боберка- Дидьова (пам'ятний знак виселення роду Лимичів, Міжнародний біосферний заповідник «Східні Карпати», регіональний ландшафтний парк «Надсянський») – місцями виселення українців операцією «Вісла» (Лікоть – Дзвиняч - Нижня Тарнава – Соколики-Беньово- Сянки). Початок маршруту село Боберка – Сянки - піший. Протяжність маршруту близько 30 км.

Унікальним місцем, єдиним на всю Україну, є Західний реабілітаційно-спортивний центр Національного комітету спорту інвалідів України, розташований в с.Яворів Боринської селищної ради, який славиться своїми лижними та біатлонними трасами, що пройшли сертифікацію Міжнародної федерації лижного спорту. Наразі вже є 6 різних діючих біатлонно-лижних трас довжиною від 1400 метрів до 5,5 км, які адаптовані для паралімпійців з порушеннями зору та ураженнями опорно-рухового апарату, а також спортсменів-дефлімпійців. Уся протяжність трас, за необхідності, може бути штучно засніжена сніговими гарматами та вкатана.

Рис.2.7. Західний реабілітаційно-спортивний центр НКСІУ

Усі спортивні об'єкти та споруди Центру відповідають вимогам універсального дизайну, стандартам європейського та світового рівня і використовуються для підготовки членів збірних команд України до участі у національних і міжнародних змаганнях, олімпійських, паралімпійських та дефлімпійських іграх, а також для фізкультурно-спортивної реабілітації людей з інвалідністю.

Із об'єктів туристичної інфраструктури на території Боринської громади функціонують 6 відпочинкових закладів, з них 2 готелі, 1 відпочинковий комплекс та 3 агрооселі.

Рис.2.8. Готель-оселя «Зубровиця»

Рис.2.9. Відпочинковий комплекс «Бойківська хата»

Цікавим туристичним об'єктом у центрі бойківських верховин – селищі Бориня є **сироварня**, де родина Комарницьких відроджує сирні традиції краю. Колись саме це село було відоме своїми сирами на всю Європу завдяки німецьким колоністам, які виготовляли і возили сир з Борині до Відня, Праги та Парижа. Тепер на бойківські сири запрошують Богдан і Наталя Комарницькі. Вони виготовляють "живий" сир": Бойківський", "Галицький", "Віденський", бринзу, домашні йогурти, закваски, а також хліб та книші на дровах. Свій хліб родина Комарницьких пече із борошна грубого помолу, що називається Голомша. Саме таке зерно використовували наші предки для приготування хлібу. Продукція з зерна Голомша - якісніша, поживніша, здоровіша, смачніша, безпечніша, природніша, ніж продукція, вирощена за інтенсивними технологіями.

Рис.2.10. Сироварня родини Комарницьких

Територія Боринської громади є осередком компактного проживання етнографічної групи українців-бойків, які зберегли і примножують свою культурно-побутову ідентичність. З метою популяризації та збереження бойківських традицій в громаді проводяться фестивалі та свята, зокрема: еко-фестиваль «Свято Хліба», фестиваль стрілецької пісні, Свято відзначення роковин примусового переселення бойків, Народне гуляння на Івана Купала «Собаня».

В смт.Бориня проходить святкування фестивалю «Свято хліба». Бойки особливо шанують хліб, бо в горах він дається не легко, тут дорогий кожен клапчик землі, його обробіток потребує багато праці. На святі можна скуштувати хліб різних видів, натуральний мед, сир з домашніх господарств, різноманітні наливки. Усе дійство супроводжується автентичними бойківськими піснями, які виконують колективи художньої самодіяльності. Святкування триває у надзвичайній атмосфері під вогні бойківської ватри і ритми бойківських танців під відкритим небом.

Рис.2.12. Фестиваль «Свято хліба»

Природні джерела питної води

Також на території Боринської громади є природні джерела мінеральних вод: в с.Івашківці типу «Єсентуки», мінеральна вода типу «Нафтуса» в с.Либохора та мінеральна вода в с.Карпатське. Ці джерела мають величезне значення для підтримання водного балансу інших поверхневих джерел.

В перспективі можливі прокладання туристичних маршрутів по мальовничих місцях громади, які досі практично не розвинуті. Наш край славиться своєю первозданною, недоторканою і екологічно чистою природою та мальовничими місцями для відпочинку в гірській частині Карпат.

Дороги і дорожня інфраструктура

Загальна протяжність доріг загального користування в межах ТГ складає 187,5 км, в т.ч. 28 км доріг державного значення (асфальтоване покриття), 30,3 км доріг обласного значення (асфальтоване покриття) та 129,2 км доріг місцевого значення (асфальтоване та біле шосейне покриття).

На балансі Боринської ТГ знаходиться 146,6 км комунальних доріг (грунтове та гравійне покриття) та 829 м.пог. мостів.

Житлово-комунальна інфраструктура

Житловий фонд громади загальною площею 506340 м.кв. включає 7729 приватних індивідуальних будинків у всіх населених пунктах громади. Система централізованого теплопостачання у багатоквартирних будинках відсутня. Слід зазначити, що у Боринській селищній раді відсутні об'єднання співвласників багатоквартирних будинків (ОСББ).

Централізоване водопостачання доступне лише для 98 абонентів у с.Сянки та 15 абонентів у смт.Бориня. Більше 70% мешканців громади мають підведену до будинків водопровідну мережу з індивідуальних колодязів та свердловин.

Централізоване водовідведення доступне для 12 абонентів у с.Сянки та 15 у смт.Бориня. Слід зазначити, що у 2015 році було модернізовано очисні споруди Боринської районної лікарні. Частина мешканців громади облаштувала індивідуальні септики на власних земельних ділянках.

У громаді існує система утилізації відходів на базовому рівні. Боринська селищна рада займається вивезенням сміття укладаючи угоди з фізичними особами-підприємцями. Сміття вивозиться на сміттєзвалище, яке знаходиться на відстані 3 км від смт. Бориня та є в постійному користуванні КП «Турківське житлово-комунальне управління» Турківської міської ради. В населених пунктах громади встановлено лише 93 контейнери для збору сміття, однак, його сортування не проводиться. Через відсутність житлово-комунального підприємства в громаді послуги по вивозу сміття з індивідуальних будинків тимчасово не надаються.

Послуги з освітлення, в т.ч. числі вуличного, здійснює приватна компанія «Львівобленерго». Територія громади не газифікована.

Всі населені пункти громади мають доступ до Internet-мережі.

Транспорт

Адміністративний центр громади смт.Бориня автомобільними шляхами сполучений з обласним центром – м. Львів (155 км) та районним центром м.Самбір – 85 км.

Частота руху громадського транспорту через населені пункти громади складає 11 рейсів на добу і з'єднує населені пункти громади з ключовими населеними пунктами: Львів, Самбір, Турка. Транспортне обслуговування здійснюють ПП «Тур-Авто» та ТзОВ «Самбірське АТП 14608».

Окрім автомобільного, на території громади наявний також залізничний транспорт, який доступний жителям сіл Нижня Яблунька, Верхня Яблунька, Нижній Турів та Сянки (6 приміських маршрутів до Львова та два до м.Києва).

2.3. Проблеми і потреби громади

Для Боринської ТГ характерними є складні структурні проблеми, зокрема у сфері економічного розвитку, ринку праці, соціального становища населення та природокористування.

Показники економічного розвитку гірської території громади кількаразово поступають середнім по регіону. Це зумовлено ускладненими умовами господарювання в гірській місцевості, низьким розвитком транспортної та

інженерної інфраструктури, відсутністю дієвих інструментів державної підтримки розвитку господарства у гірських регіонах.

Інфраструктура

Найбільшою проблемою громади є поганий стан інфраструктури, в першу чергу незадовільний стан доріг загального користування місцевого значення та комунальних доріг, що негативно впливає на якість життя населення.

Капітального ремонту потребують більше 70% доріг загального користування місцевого значення та комунальних доріг. Найбільшою та першочерговою проблемою є завершення робіт з капітального ремонту автодороги С141908 Боберка-Бориня протяжністю 26,8 км. Ремонтні роботи розпочато ще у 2020 році. Замовником виконання робіт виступає Департамент дорожнього господарства Львівської обласної державної адміністрації. Загальна вартість робіт з капітального ремонту складає 425,0 млн.грн. Також, потребують капітального ремонту автодороги: Буковинка - Дівче, Нижнє Висоцьке - Карпатське, Либохора - Верхнє Висоцьке, Нижнє Висоцьке - Багнувате, Верхній Турів - Нижнє, Нижнє Гусне - Кривка, Нижнє Гусне - Верхнє Гусне, Буковинка - Закичера, Комарники - Закичера, Нижній Турів – Соколики - (Львів - Ужгород), Верхнє - Яворів, Нижня Яблунька - Турка, Нижня Яблунька - Заребро, Івашківці - (Київ - Чоп), Сянки - (Львів - Ужгород).

Гостро стоять питання відсутності водопостачання та каналізації у населених пунктах, системи сортування та вивезення ТПВ. Щоб відповісти на ці виклики, громада постійно відновлює інфраструктуру. Планується, що існуючі проблеми будуть вирішені зі створенням житлово-комунального підприємства.

Є проблеми і в транспортному сполученні, зокрема: кількість внутрішніх транспортних сполучень недостатня і ускладнює доступ мешканців окремих сіл до адміністративного центру. Графік руху складений таким чином, що всі маршрути орієнтовані на колишній районний центр м.Турка.

Економіка та ринок праці

Головним економічним ресурсом громади є землі, в першу чергу с/г призначення. Відсутність оновлених генеральних планів та затримка із передачею земель поза межами населених пунктів у комунальну власність громади (на час розробки цього документу) стає перепоною для економічного розвитку.

Ключовими проблемами громади є також відсутність великих промислових підприємств, недостатній розвиток бізнесу, низька інвестиційна привабливість через територіальну віддаленість від обласного центру, особливості структури економіки, обумовлені рельєфними та природно-кліматичними особливостями, брак кадрів (особливо робітничих професій) через близькість до кордону і високу трудову міграцію населення, недовикористання потенціалу розвитку територій, у т.ч. шляхом реалізації бізнес-проектів суб'єктами підприємництва у сфері туризму та рекреації. Як наслідок, рівень життя мешканців громади залишається низьким, загострюються проблеми соціально-демографічного характеру – вимивання інтелектуального потенціалу, загроза втрати самобутньої культурної спадщини горян.

Вагомим бар'єром для економічного розвитку громади є відсутність пункту-пропуску в Республіку Польща.

Навколишнє природне середовище

Важливою екологічною проблемою громади є забруднення поверхневих вод, зумовлене відсутністю каналізаційної інфраструктури в селах громади. Однак, в найближчій перспективі громада не розглядає цю проблему як першочергову через потребу значних капіталовкладень.

Також потребує вирішення питання утилізації твердих побутових відходів та впровадження роздільного сортування сміття.

Соціальні питання

Як і більшість громад в Західній Україні на території громади наявна розвинута мережа соціальних закладів (освіта, медицина, культура), що потребує значних витрат. В цій ситуації керівництво громади розпочало із значних інвестицій та одночасною оптимізацією мережі, зокрема в сфері освіти. Великою проблемою буде залучення громадської підтримки для необхідних змін.

У сфері середньої освіти завантаженість більшості шкільних закладів громади становить менше 40%. Набагато краща ситуація спостерігається у дошкільних навчальних закладах. Більшість приміщень закладів освіти потребують ремонту. Будинки неізольовані, системи опалення старі та енергомісткі, що спричиняє високі витрати на опалення. Певною мірою, ефектом зменшення витратності сфери освіти громади стала оптимізація освітньої мережі – створення опорного освітнього навчального закладу в с.Нижня Яблунька, пониження ступеня Яблунівської ЗЗСО. Однак, і надалі витрати на освіту залишаються високими.

Загалом, система медичних закладів в громаді є незбалансованою і незабезпеченою достатньою кількістю кваліфікованих кадрів. Матеріально-технічний стан та енергоефективність приміщень потребують значних капіталовкладень. Першочерговими потребами громади в галузі охорони здоров'я є розширення найнеобхідніших діагностичних і лікувальних послуг та залучення до роботи в громаді фахівців лікарів.

Як вже зазначалось, в громаді є мережа культурних закладів, які потребують значного фінансування на утримання, однак надані ними послуги є низької якості. Необхідно оптимізувати мережу існуючих об'єктів, організовуючи культурні заходи в обраних, добре обладнаних приміщеннях.

Основними проблемами галузі культури є слабка матеріально-технічна база закладів культури та низький рівень комп'ютеризації.

Основними проблемами у сфері фізичної культури і спорту є:

- невідповідність потребам мешканців фізкультурно-оздоровчої інфраструктури, зокрема спортивних майданчиків, стадіонів, спортзалів, спортивних комплексів;

- незначний обсяг інвестицій у спортивну інфраструктуру;
- недостатнє пропагування здорового способу життя, занять дитячо-юнацьким і резервним спортом.

Діяльність громадських організацій і неформальних груп характеризується незначним впливом на суспільне життя громади, недостатньо проводиться робота по інтеграції мешканців громади.

Також, одним із факторів гальмування подальшого розвитку громади є відсутність Стратегії розвитку громади.

2.4. Місцевий потенціал

Економічний потенціал

Джерелом економічного потенціалу громади є сталий розвиток сільського та лісового господарства, переробної промисловості. Значним незадіяним ресурсом розвитку громади є посилення ділової активності населення, збільшення масштабів та ефективності діяльності суб'єктів малого підприємництва як джерела формування нових робочих місць, підвищення рівня зайнятості мешканців та зростання їх добробуту, покращення інвестиційної привабливості території, як наслідок збільшення надходжень до місцевого бюджету.

Стратегія громади повинна орієнтуватись на утримання існуючої економічної системи та активно шукати інвестиції, які сприяють сталому розвитку сільського господарства, переробної промисловості та послуг.

В Боринській ТГ є сприятливі умови для розвитку туристичної галузі, зокрема унікальне географічне положення, багата культурна та історична спадщина. В сільських населених пунктах є цікаві екскурсійні об'єкти, умови для розвитку сільського зеленого та відпочинкового туризму, умови для організації гастрономічних фестивалів.

В наявності у громади є інвестиційні пропозиції та вільні земельні ділянки, нерухомість для зовнішніх пропозицій.

Територія Боринської громади входить до міжрегіонального проєкту «Мале Карпатське коло» де планується об'єднати туристичні локації трьох областей - Закарпатської, Львівської та Івано-Франківської.

Важливим аспектом розвитку є прикордонне розміщення території громади.

Потенціал мешканців

В громаді значна увага приділяється молоді, здатної в перспективі вирішувати не тільки проблеми, але й визначати стратегії розвитку громади. У громаді важко знайти роботу, вакансії пропонують низьку зарплату, що підштовхує активних і амбітних людей до еміграції. Високий рівень трудової міграції, хоча і несприятливий для місцевої економіки, свідчить про мобільність мешканців. У більшості випадків праця закордоном має сезонний характер. Мешканці повертаються до рідної місцевості. Як наслідок, зароблені кошти потенційно можуть бути використані для заснування власного бізнесу. На даний момент це трапляється рідко. Жителів характеризує високий рівень зв'язуючого соціального капіталу, що виражається у готовності до добросусідської допомоги і почутті відповідальності за сім'ю.

Екологічний потенціал

Боринська ТГ має значний на загальноукраїнському фоні туристично-рекреаційний потенціал гірських територій Українських Карпат - це, в першу чергу, різноманітні гірські ландшафти, широкий вибір цілющих мінеральних вод, сприятливе екологічне середовище, значна кількість дерев'яних пам'яток архітектурно-культурної спадщини. Особливою є роль лісів у збереженні біоландшафтного різноманіття, регулюванні клімату, формуванні водно-ресурсного, лісового, рекреаційного потенціалу країни. Разом з тим, території притаманна складна для вирішення екологічна проблема – значне зменшення лісистості.

III. Висновки з опитування жителів громади щодо умов життя та якості публічних послуг в громаді

3.1. Загальні відомості про опитування

Метою опитування було визначення чинників, які впливають на збалансований місцевий розвиток. При цьому опитування зосереджено на двох напрямках:

- чинниках, які впливають на якість життя людей;
- послугах, які надаються інституціями місцевого самоврядування.

Такий підхід надав можливість висвітлювати, з одного боку, питання зосереджені на якості життя мешканців, що нерозривно пов'язано з чинниками, які стосуються рівня життя, місцевої інфраструктури, економіки, соціального розвитку і навколишнього середовища. З іншого боку, опитування охоплює широку сферу спектру послуг, що надаються органом місцевого самоврядування. З метою отримання найбільш повної та об'єктивної оцінки результатів опитування анкета містить низку питань, що відносяться до оцінювання та детального аналізу різних аспектів функціонування органу місцевого самоврядування. У цьому сенсі дослідження забезпечує глобальний, загальний погляд жителів, умови життя та діяльності громади.

3.2. Методологічні інформації

Прийнятим було визначено підхід вивчення колективних відповідей на запитання всіма членами сім'ї. Опитування було проведено у домогосподарствах з наданням можливості проведення змістових обговорень.

Вибірка стратифікована до населених пунктів у громаді. Опитування репрезентативне на рівні громади, але не на рівні окремих населених пунктів. Аналізуючи дані звіту, порівнюючи ці дані та роблячи висновки, враховувалося наступне: кількість отриманих відповідей на дане запитання; відсоток відповідей «не знаю»; факт, що одиницею аналізу було домашнє господарство (незважаючи на те, що для зручності у звіті взаємозамінно використовуються терміни «жителі», «респонденти», «мешканці» і т.д.).

Боринська ТГ складається з 8133 садиб (домогосподарств за унікальними житловими адресами). До вибірки потрапили 817 домогосподарств з 33-ьох населених пунктів. Відповідно до прийнятих принципів опитування використовувався принцип пропорційної вибірки з різних населених пунктів в

залежності від кількості їх мешканців. Опитування було проведено в червні-липні 2021 року.

3.3. Інформація про склад населення

Серед опитаних домогосподарств майже 60 % постійних членів сім'ї складають люди працездатного віку. Незважаючи на те, що переважною в громаді є чисельність чоловіків (50,2%), активніше приймали участь в опитуванні жінки (57,8% від загальної чисельності опитаних).

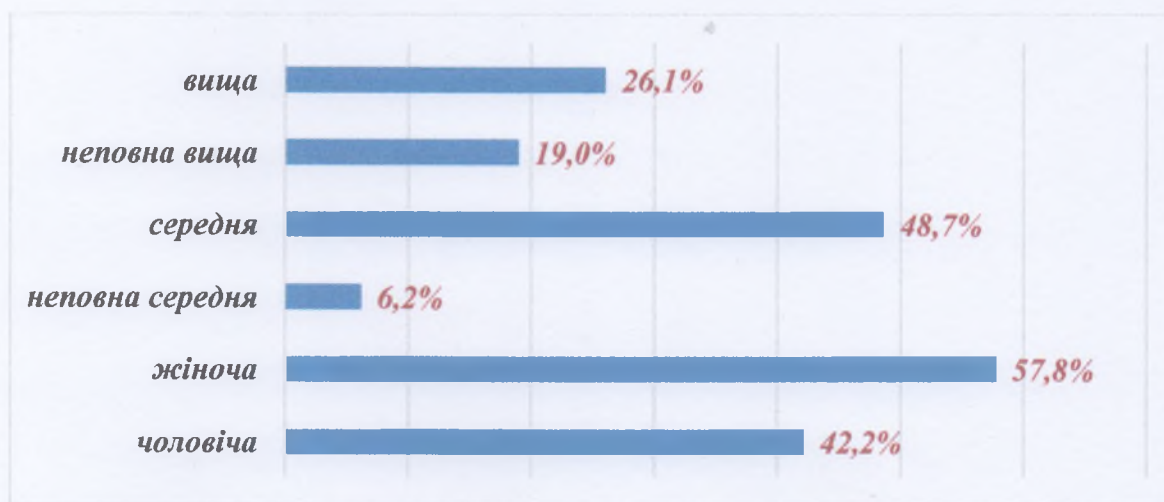

Рисунок 3.1. Результати опитування щодо освіти та статі

Загалом більшість опитаних дорослих членів сімей мають середню освіту – 48,7%, 26,1% мають вищу освіту, а 19,0% - неповну вищу освіту. Але є і дорослі мешканці, які мають тільки неповну середню освіту – 6,2%.

Щодо джерела доходів, то більше третини опитаних жителів не мають постійного місця праці та є непрацюючими (36,4%), майже кожен четвертий опитаний є робітником (26,5%). Незначною є частка студентів (3,6%) та підприємців (2,1%). Соціальний статус пенсіонера вказали 14,7% опитаних, при цьому, що за віком їх чисельність складає лише 10%. Серед опитаних жителів громади чисельність працюючих службовців склала 10,3%. Вказані вище дані свідчать про порівняно велику кількість пенсіонерів та, разом з тим, низький рівень працевлаштування та зайнятості мешканців.

Рисунок 3.2. Результати опитування щодо соціального статусу

Рівень безробіття та зовнішньої міграції є доволі високим, однак типовим для громад гірського регіону. На місці мешканці не можуть знайти роботу з достатньо високим чи задовільним рівнем оплати, що спонукає їх шукати роботу за кордоном. В той же час, зароблені кошти після повернення мешканці вкладають переважно в ремонти власних осель, купівлю техніки чи авто, або навчання дітей. Відсоток тих, хто вкладає зароблені кошти в власний бізнес, є незначним. Також проблемою є те, що практично всі мешканці громади, які виїжджають на заробітки закордон неофіційно вважаються безробітними, створюючи таким чином додаткове навантаження на бюджет в сфері соціальних виплат через несплату податків. Все це створює дещо негативну загальну економічну картину в громаді та є причиною для врахування під час розробки Стратегії та визначивши одним з пріоритетних напрямків – розвиток економіки.

Стосовно статусу житла, половина опитаних (49,4%) є власниками свого житла, 41,1% мешкають з родичами. Планують придбати власну нерухомість 7,5% опитаних мешканців. Наявність особистого житла робить їх мешканців постійними членами громади. Однак, 2,0 відсотка опитаних громадян планують продати власне житло та виїхати за межі громади.

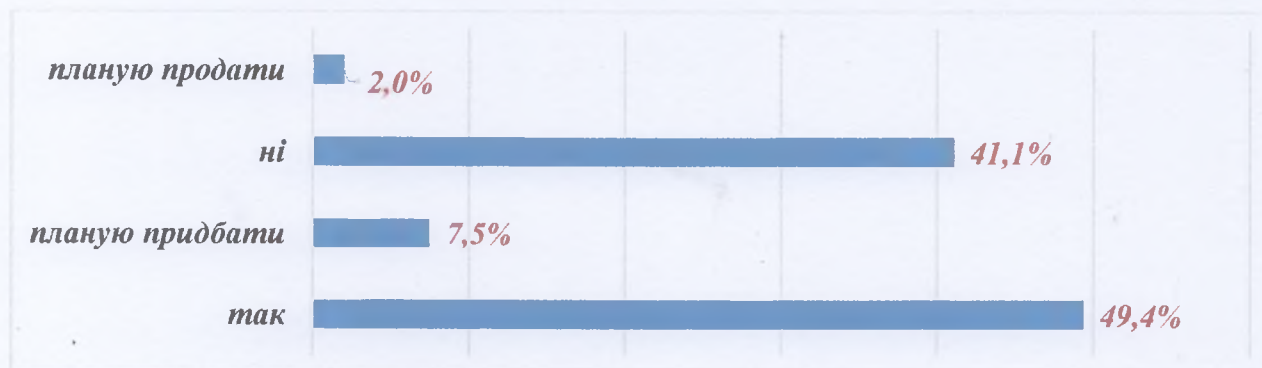

Рисунок 3.3. Результати опитування щодо власної нерухомості

3.4. Ставлення жителів

На питання «Як ви оцінюєте факт створення громади» тільки 56,2% опитаних відповіли позитивно. Погано відносяться до факту створення громади 21,7% опитаних, не визначились із відповіддю - 22,1%. Причиною такого результату опитування, стало бажання двох великих гірських сіл чисельністю 5,5 тис.осіб мати свою окрему громаду. Звичайно, те що задоволених більше ніж незадоволених – це добре, але наявність великої кількості відповідей «посередньо» (30,4%) свідчить про те, що люди не мають чітко сформованої оцінки щодо свого проживання в громаді. Наявність значної кількості відповідей «посередньо», а також тих, що не змогли дати відповідь, пов'язана з тим, що мешканці не розуміють переваги та недоліки об'єднання. Тому необхідно провести ряд інформаційних зустрічей або поширити через ЗМІ інформацію для жителів і пояснити, що змінилось після об'єднання і як вони можуть брати участь в процесі прийняття рішень в об'єднаній громаді.

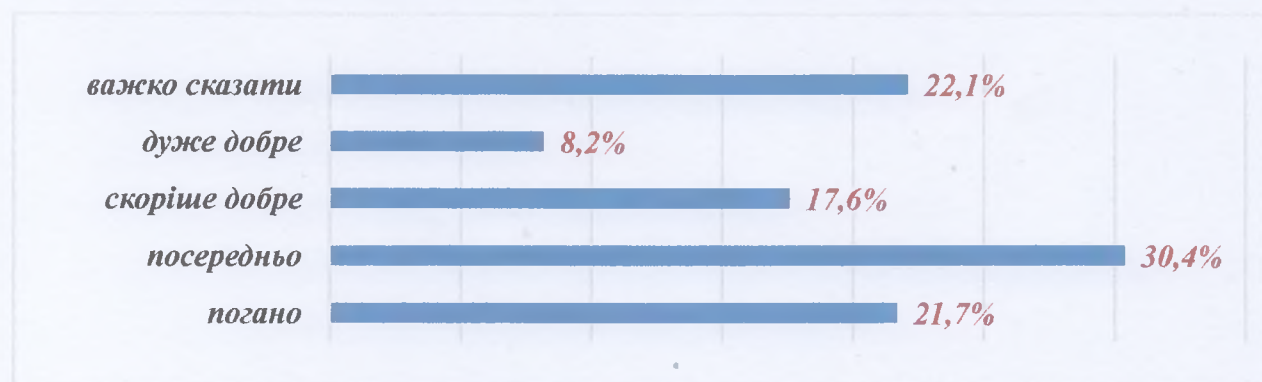

Рисунок 3.4. Результати опитування щодо факту створення громади

На питання «Як би у вас була така можливість, чи хотіли б Ви кудись переїхати» 8,1% мешканців, які брали участь в анкетуванні, відповіли, що

точно виїдуть з громади при найменшій можливості. Задоволені проживанням в громаді лише 40,7% опитаних, з них вважають, що комфортно жити в громаді - 20,7%, «хочуть, щоб жили їхні діти» - 14,3%, «рекомендують свою громаду для проживання знайомим» - 2,8%, вважають, що в громаді є де себе реалізувати - 2,9%. Слід зазначити, що 51,2 відсотка опитаних зазначили, що просто змушені жити в громаді.

Рисунок 3.5. Результати опитування щодо комфорту життя мешканців

У аналізі цього питання варто врахувати факт того, що велика кількість працюючих жителів громади працюють за межами громади та країни. Ці показники свідчать про потенційну загрозу стабільному розвитку громади через відтік мешканців, насамперед – працездатного віку. Ця ситуація пов'язана з малою кількістю робочих місць, підприємництва на території громади та традиціями «заробітчанства» за кордоном. Звичайно те, що незадоволених більше ніж задоволених – це недобре, та констатує факт важких умов проживання в гірській місцевості і підтверджує статус однієї з найбільш вразливих громад Львівської області.

Отримані результати залежать від рівня життя мешканців громади та можливості порівняти якість життя в своїй громаді з іншими громадами. Зважаючи на досить високий відсоток мешканців, які виїжджають на заробітки за кордон, вони можуть порівняти рівень життя в своїй громаді не тільки з

сусідніми громадами, а й з громадами інших країн, насамперед – Польщі, чим і зумовлені загальні посередні результати оцінки рівня життя в своїй громаді.

Не дивлячись на це, активність людей у житті громади зростає. 54% мешканців цікавляться тим, що відбувається в громаді; 38,1% надали відповідь «посередньо»; решта 7,9% - не цікавиться або слабо цікавиться.

Лише 0,7% опитаних респондентів вважають свою громаду багатою. На противагу, бідною свою громаду вважають 66,2% мешканців, а середньою – 19,5%. Не змогли дати відповідь на це питання 13,6%. Ці результати підкреслюють низький рівень розвитку, самодостатності та спроможності громади з точки зору мешканців.

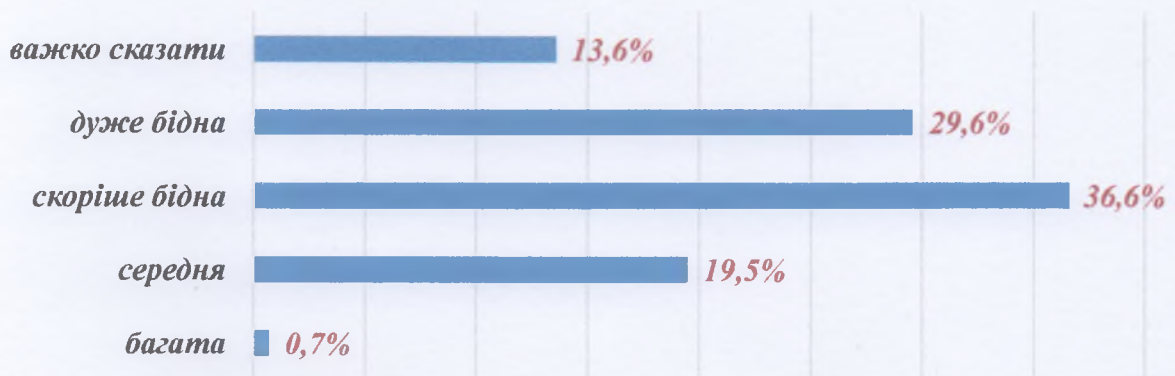

Рисунок 3.6. Результати опитування щодо рівня розвитку громади

Безпечною свою громаду вважають 67,9% мешканців. Незадовільно оцінили рівень безпеки 32,1% опитаних. Можна вважати, що рівень безпеки у громаді задовільний.

3.5. Оцінка стану навколишнього середовища та чистоти

Незважаючи на проживання жителів громади в екологічно - чистій гірській зоні Карпат, оцінка стану навколишнього середовища є дуже суперечливою: 44,7% опитаних вважають екологічний стан громади незадовільним, «задовільно» та «добре» оцінюють 51,0 % та «відмінно» - 4,3%.

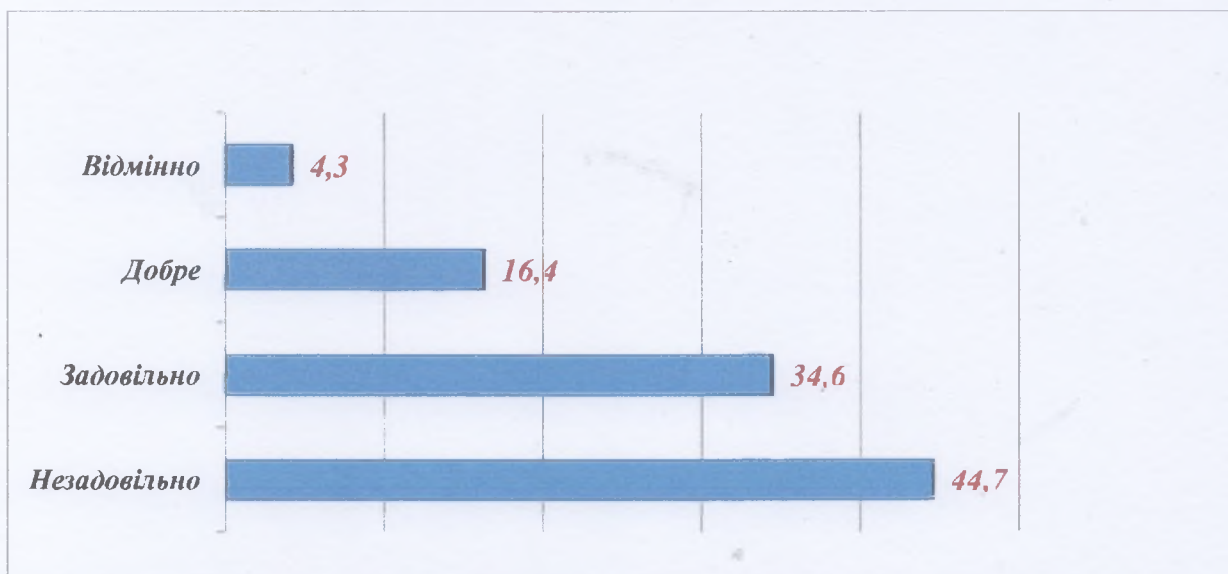

Рисунок 3.7. Результати опитування щодо оцінки екологічного стану

На позитивну оцінку вплинули такі чинники як географічне розміщення території громади (лісові зони, природні парки) та якість питної води.

На негативну оцінку вплинуло питання чистоти річок через відсутність каналізаційних мереж та проблема із сортуванням та утилізацією сміття. Тому саме ці питання мають бути першочергово включені до Стратегії громади.

3.6. Стан транспортної інфраструктури та безпеки дорожнього руху

Стан, якість та утримання доріг, наявність та якість громадського транспорту мешканці оцінили по-різному.

Стан доріг, включаючи комунальні, оцінили незадовільно 78,3% опитаних. Важливо зазначити, що прослідковується велика відмінність у відповідях жителів окремих сіл громади, яка за територією є однією з найбільших в області та включає 33 високогірні населені пункти. Більш позитивно оцінюють стан доріг жителі сіл, де проведений капітальний ремонт автомобільної дороги загального користування О141903 Бориня-Мохнате. Повністю незадоволені станом доріг жителі населених пунктів через, які пролягає автомобільна дорога загального користування С 141908 Боберка-Бориня, яка потребує негайного капітального ремонту, та жителі найбільш віддалених від центру громади сіл, де в поганому стані дороги як загального користування так і комунальні.

Рисунок 3.8 . Результати опитування щодо оцінки дорожньої інфраструктури

На питання транспортної доступності та можливості скористатися послугами громадського транспорту на території громади 68,4% опитаних надали позитивну оцінку.

Така гостра та важлива оцінка питань дорожньої інфраструктури повинна першочергово бути включена до Стратегії розвитку громади.

3.7. Оцінювання освіти

З усіх опитаних домогосподарств у 2/3 сімей є діти дошкільного або шкільного віку. Якість навчання у дитячих садочках оцінено мешканцями в цілому позитивно, причому як тими сім'ями, хто має дітей дошкільного віку, так і тими хто не має. Однак, 35,7% опитаних дали незадовільну відповідь через відсутність в їхніх населених пунктах закладів дошкільного виховання.

Шкільна освіта отримала 76,6 % позитивних відповідей, доступність і якість навчання оцінено мешканцями добре, що є важливо. Проте, майже кожне четверте домогосподарство вважає рівень надання освітніх послуг незадовільними. Така оцінка спричинена декількома факторами, зокрема: у селі Либохора (одному з найбільших сіл громади) учні навчаються в трьох пристосованих приміщеннях з незадовільним тепловим режимом в класах; в с.Нижня Яблулька будівля нової школи незавершена та не введена в експлуатацію; в окремих школах спостерігається низький температурний режим в опалювальний період, через застарілі системи опалення та

неутеплення будівель; незадовільний стан матеріально-технічної бази фізкультурно-оздоровчої та спортивної інфраструктури; відсутність внутрішніх вбиралень, приміщення їдалень не пов'язані внутрішніми переходами з будівлею школи, а також низький рівень охоплення позашкільною освітою.

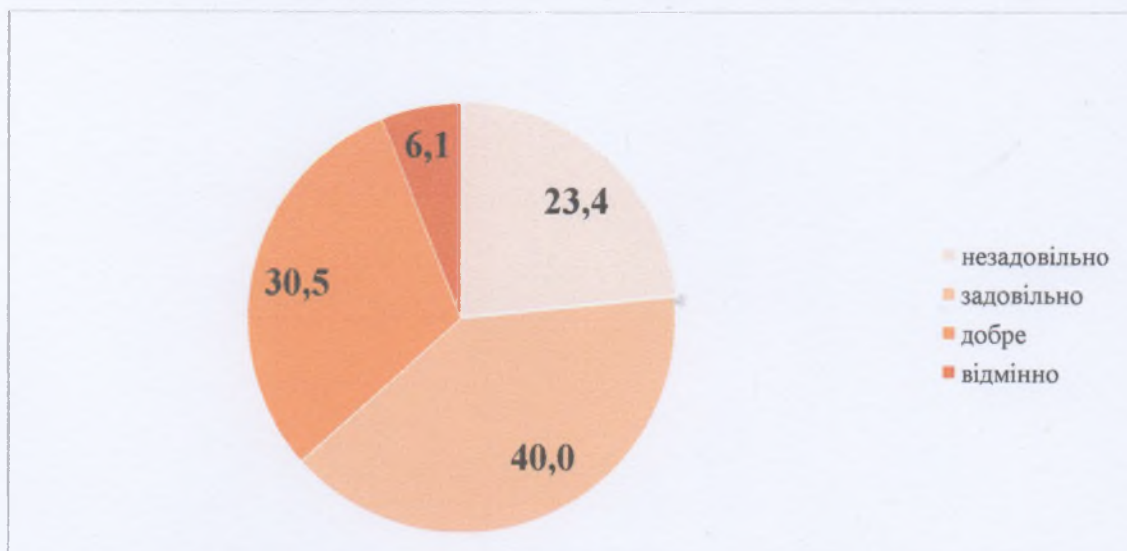

Рисунок 3.9. Результати опитування щодо оцінки стану надання освітніх послуг

Проведений аналіз демонструє, що на теперішньому рівні громаді варто підтримувати доступність та якість навчання у школах і садочках, однак слід вирішити проблемні питання з покращення інфраструктури освітніх закладів, впровадження енергозберігаючих заходів, будівництві нових шкіл та закладів дошкільної освіти, сприянні забезпечення довозу учнів. Слід звернути окрему увагу на доступність та якість позаурочних занять у школах.

3.8. Оцінка послуг в сфері охорони здоров'я

З усіх опитаних домогосподарств кожне друге домогосподарство (49,9%)

вважає медичне забезпечення та надання послуг у сфері охорони здоров'я

незадовільним, що є характерним для всіх населених пунктів громади. Оцінку

«добре» медичному забезпеченню висловили 11,0% опитаних, «відмінно» - 2,3%. Задовільно оцінюють роботу медичних закладів 36,8 % мешканців.

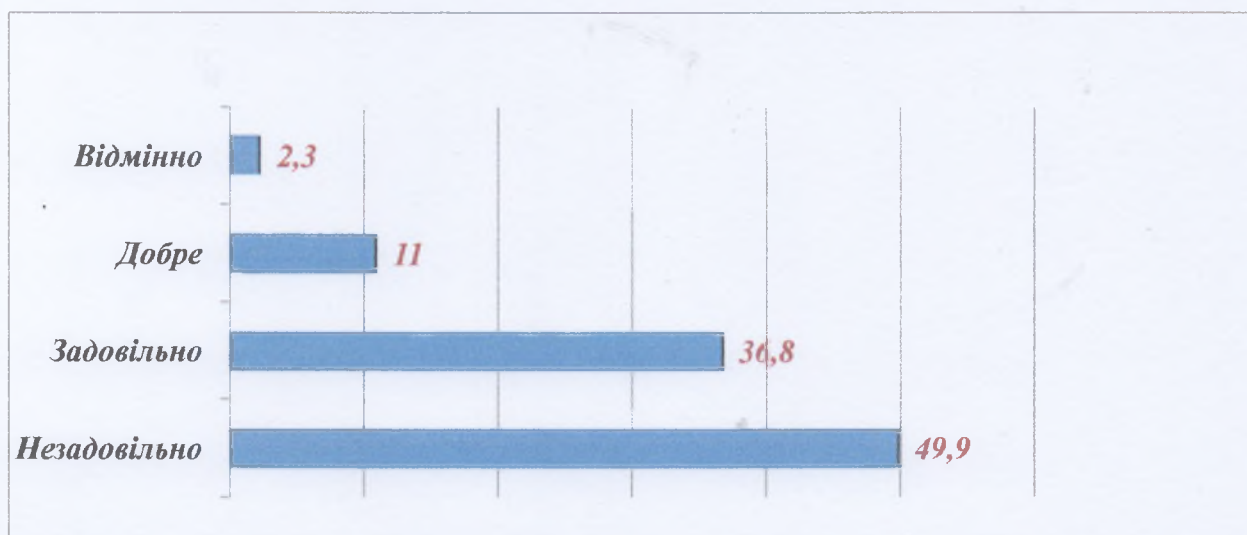

Рисунок 3.10. Результати опитування щодо оцінки медичного забезпечення, %

Така оцінка спричинена декількома факторами, зокрема відсутність в половині населених пунктів медичних закладів, брак кваліфікованого медичного персоналу, незабезпеченість у наявних закладах необхідного медичного обладнання, недостатній фінансовий ресурс на функціонування медичної галузі громади, зокрема на медикаментозне лікування хворих. Не можна не врахувати негативних наслідків, спричинених неготовністю медичних закладів працювати в умовах пандемії.

3.9. Оцінювання галузі культури, відпочинку та дозвілля.

У сфері культури та дозвілля питання рівня задоволення культурних потреб отримало позитивну оцінку від мешканців (63,3%), з них оцінили задовільно - 44,9% опитувачів. Поставили оцінку «добре» задоволенню своїх культурних потреб 16,3%, «відмінно» - 2,1%. Однак, досить високий відсоток (36,7%) мешканців вважають роботу культурних закладів незадовільною.

Значно гірше оцінили опитувачі питання щодо інфраструктури відпочинку та дозвілля, де незадоволені 49,7% опитувачів. Тільки 3,1% мешканців вважають інфраструктуру в даній галузі відмінною та 13,1% - доброю.

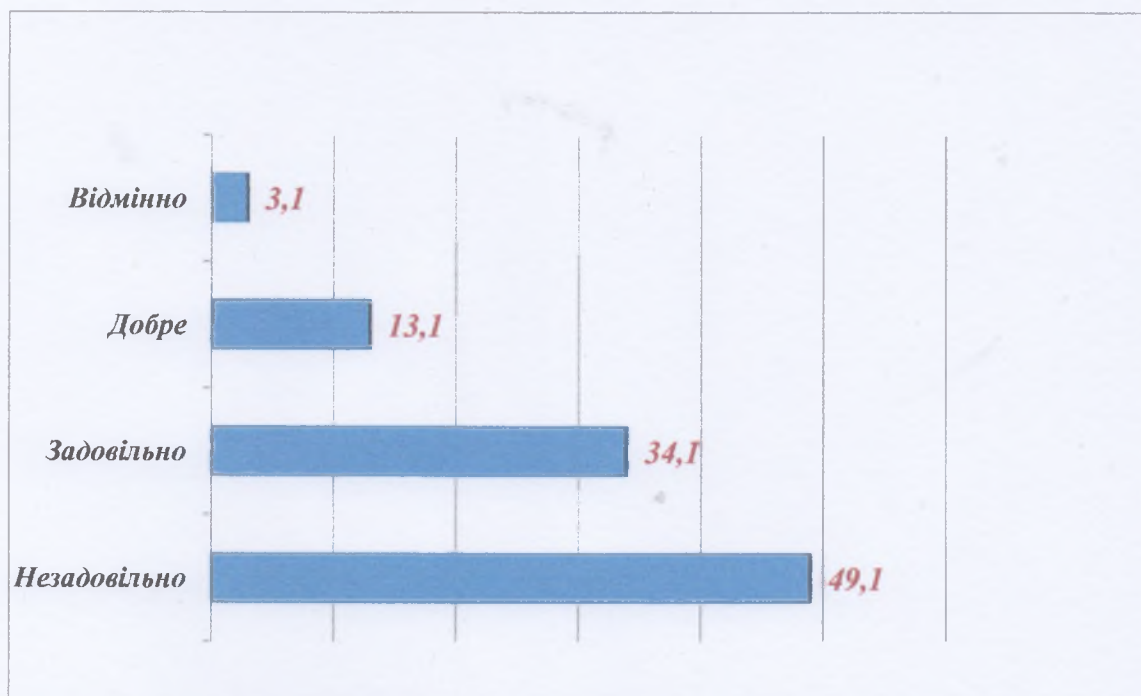

Рисунок 3.11 . Результати опитування щодо оцінки інфраструктури відпочинку та дозвілля

Незадовільна матеріально-технічна база більшості закладів культури, низький рівень роботи народних домів та низький кадровий потенціал галузі, відсутність інфраструктури відпочинку в селах (облаштовані відпочинкові зони, сквери, майданчики) спричинили таку низьку оцінку в даній галузі.

Аналіз вказує, що значна кількість мешканців залишаються неактивними (більше б хотіли дивитись заходи, ніж особисто брати в них участь). Низькою є і активність мешканців у громадській діяльності, що потребує розробки і впровадження низки заходів з активізації мешканців та стимулювання їх залучення до суспільного життя громади.

3.10. Оцінка зайнятості населення та підприємництва

Негативна картина спостерігається по всіх ключових питаннях зайнятості населення та підприємництва. Зокрема, умови для започаткування та ведення власного бізнесу вважають незадовільними майже 70% опитуваних, лише 1,0% оцінили дане питання на «відмінно», 6,2% - «добре», 23,9% - «задовільно».

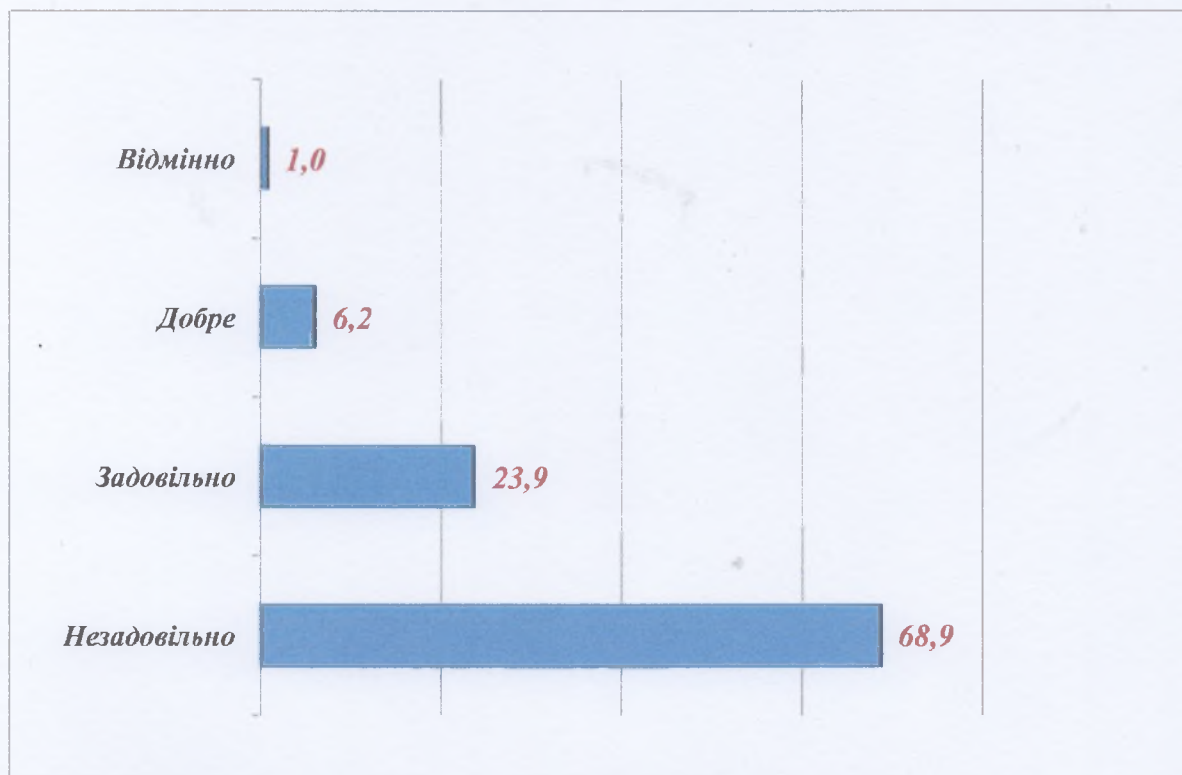

Рисунок 3.12. Результати опитування щодо умов для започаткування та ведення власного бізнесу

Оцінюють незадовільно можливості працевлаштування 86,9% опитувачів, вважають, що мають можливість працевлаштуватися лише 13,1%.

Ситуація, яка склалася, є наслідком наявних проблем як в територіальній громаді, так і регіоні в цілому щодо недостатньої кількості робочих місць з достатнім рівнем оплати та існуючими сталими традиціями виїздів на заробітки за кордон. Мешканці громади виділяють проблему безробіття основною, яка заважає розвитку громади. Для більшості мешканців більш реальним і важливим є пошук робочого місця, ніж можливість заснування власної справи, особливо в умовах відсутності підтримки з боку держави.

Дана проблема потребує системного рішення і має бути врахована як одна з першочергових під час розробки заходів Стратегії, особливо зважаючи на досить значний потенціал для розвитку в громаді малого і середнього бізнесу в сфері послуг (зокрема сільський, зелений та, насамперед, етно-туризм).

3.11. Основні аспекти, завдання та ресурс, які необхідно здійснити для розвитку громади

В процесі опитування мешканці громади виділили основні аспекти, що заважають розвитку громади, які визначено від більш важливого до менш важливого:

Рисунок 3.13. Основні аспекти, що заважають розвитку громади, на думку мешканців

Зважаючи на проблеми та складнощі в громаді, мешканці виділили ті завдання, які на їхню думку повинні мати особливу підтримку з боку місцевої влади від більш нагального до менш нагального:

- зменшення рівня безробіття шляхом створення нових робочих місць – 42,1%
- ремонт доріг між поселеннями громади - 30,0%

- ремонт вулиць у населених пунктах – 9,4%
- розвиток малого та середнього бізнесу – 4,4%
- підтримка фермерства – 3,3%
- розвиток прикордонної інфраструктури (будівництво міжнародних пунктів пропуску) -2,9%
- покращення освітлення населених пунктів – 2,5%
- благоустрій населених пунктів – 2,2%
- розвиток туризму (агро-, зеленого- та етнотуризму) -1,7%
- створення та розбудова місць дозвілля, стадіонів, дитячих майданчиків - 0,7%
- розвиток альтернативної енергетики (вітрові електростанції) – 0,4%
- розвиток деревообробної промисловості з кінцевим випуском продукції - 0,1%

Як бачимо з відповідей, найбільш нагальними потребами, які потребують вирішення та повинні мати особливу підтримку з боку влади, мешканці визначили здійснення заходів із зменшення рівня безробіття шляхом створення нових робочих місць через залучення інвестицій та розвиток малого і середнього бізнесу у сфері туризму та сільського господарства.

Значну увагу також необхідно приділити дорожній інфраструктурі, освітленню вулиць, покращенню благоустрою населених пунктів, розбудові місць відпочинку та дозвілля.

На думку опитаних домогосподарств основними ресурсами для подальшого розвитку громади є туристичний потенціал, залучення іноземного інвестора, вигідне географічне положення, приваблива природа та розташування в прикордонні, а також прогресивна та дієва місцева влада.

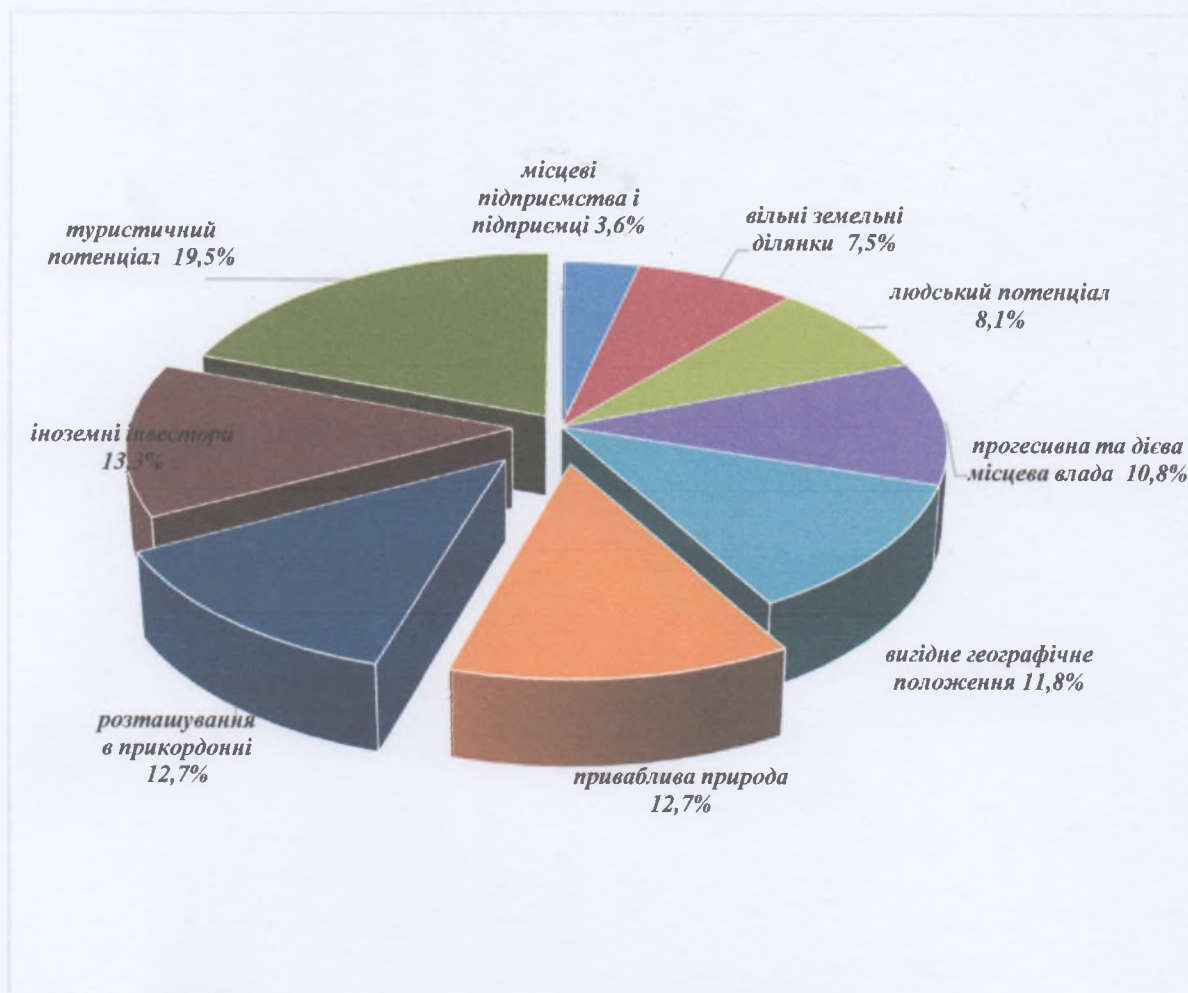

Рисунок 3.14 . Основний ресурс громади для подальшого розвитку, %

3.12. Висновки із опитування жителів

Мешканці назвали сфери діяльності органу місцевого самоврядування, на які потрібно звертати особливу увагу. На їх думку серед пріоритетів – створення нових робочих місць, покращення дорожньої інфраструктури, вирішення питання з сміттям, каналізуванням та водовідведенням, розвиток мережі вуличного освітлення, ремонт та будівництво споруд, що є у власності громади (школи, народні дома і т.д.), створення о'єктів культурної, спортивної та туристичної інфраструктури, забезпечення високих соціальних стандартів для усіх категорій населення.

3.13. Висновки з опитування представників бізнесу з оцінки підприємницького клімату в громаді.

В процесі опитування представників бізнесу взяло участь 57 респондентів або 20,7% від загальної кількості підприємницьких структур громади. З них

98,2% склали фізичні особи-підприємці (56 одиниць) та 1,8% - юридичні особи (1 підприємство).

Рисунок 3.15. Основні власники підприємств, %

Із загальної кількості опитаних підприємств 54,4% створені після 2010 року, 26,3% у 2005-2010 роках, кожне п'яте підприємство (19,3%) розпочало свою роботу ще до 2005 року.

Переважна більшість, а це 91,2% опитаних представників бізнесу здійснюють свою діяльність у сфері роздрібної торгівлі. По 5,3% опитаних (3 підприємства) займаються такими видами діяльності як харчова промисловість, оптова торгівля харчовими продуктами та здійснення перевезень. Взяли участь в опитуванні по одному підприємству з галузі виробництва промислової продукції та переробки сільськогосподарської продукції.

94,7% опитаних підприємств збувають товари та надають послуги в межах Самбірського району, 5,3% підприємств - в межах області та держави Україна.

Позитивних змін у господарській діяльності та зростання обсягів збуту на 2022 рік очікують 36,8% опитаних підприємців. Майже 30% вважають, що все залишиться без змін. Очікують зменшення обсягів збуту 21,1% респондентів. Однак, 12,3% опитаних не виключають питання припинення діяльності.

Рисунок 3.16. Очікувані зміни обсягів збуту в 2022 році, %

Слід зазначити, що всі опитані підприємницькі структури у поточному 2021 році мають незначну кількість найманої праці з повним робочим днем (1-5 осіб). На наступний 2022 рік 12,3% респондентів планують збільшити кількість найманої праці до 5-10 осіб, 87,7% - залишать чисельність працівників без змін.

21,0% опитаних представників бізнесу відчують нестачу спеціалістів певних професій та навичок, які є важливими для майбутнього розвитку їхніх підприємств таких як: водії, хлібопекарі, наладчики виробничого обладнання, токарі, провізори.

8,8% респондентів наразі не відчують нестачі спеціалістів, але очікують в найближчому майбутньому, 70,2% опитаних не відчують нестачі у спеціалістах.

Планують інвестувати у збільшення виробництва продукції (послуг) 21,1% опитаних підприємців, з них: 5,3% - у поточному 2021 році, 15,8% - у 2022 році. Не планують вкладати інвестиційні кошти у розвиток бізнесу 42,1% респондентів, 36,8% розглядають можливість вкладення інвестицій у майбутньому.

Рисунок 3.17. Очікувані плани інвестувати у розвиток бізнесу, %

Переважає більшість опитаних підприємців не планує розширення виробництва зі створення додаткових потужностей в інших адміністративно-територіальних одиницях (59,6%).

Основні аспекти, завдання та ресурс, які необхідно здійснити для розвитку громади на думку бізнесу.

В процесі опитування підприємці громади виділили основні аспекти, що заважають розвитку громади, які визначено від більш важливого до менш важливого. З проведеного аналізу видно, що найбільш важливими проблемами підприємці вважають високий рівень безробіття, низьку якість дорожнього покриття між населеними пунктами громади та відсутність можливостей для самореалізації, забезпечення змістовного дозвілля.

Рисунок 3.18 . Основні аспекти, що заважають розвитку громади, на думку бізнесу, %

Підприємці визначили завдання, які необхідно здійснити для розвитку громади від більш важливих до менш важливих. І в першу чергу це - ремонт доріг між поселеннями громади, зменшення рівня безробіття, ремонт вулиць, розвиток малого і середнього бізнесу.

Рисунок 3.19. Основні завдання, які необхідно здійснити для розвитку громади, на думку бізнесу, %

Слід зазначити, що лише кожен третій опитаний (29,8%) вірить у реалізацію вищеописаних завдань.

Найбільш пріоритетними видами економічної діяльності для майбутнього розвитку громади підприємці бачать розвиток сільського господарства та туристичних послуг.

Рисунок 3.20. Пріоритетні види економічної діяльності для майбутнього розвитку громади, %

Оцінка рівня співпраці бізнесового середовища та установ, організацій

Опитані підприємці громади найбільш задоволені співпрацею з головою громади (61,4%) та його заступником (54,4%), виконавчим комітетом та

відділами селищної ради (56,1%), податковим органом (54,4%) та пожежною охороною (50,9%). Незадовільною підприємці вважають співпрацю з органами реєстрації бізнесу (17,5%), районними органами влади (15,8%) та санітарно-епідеміологічною службою (12,3%).

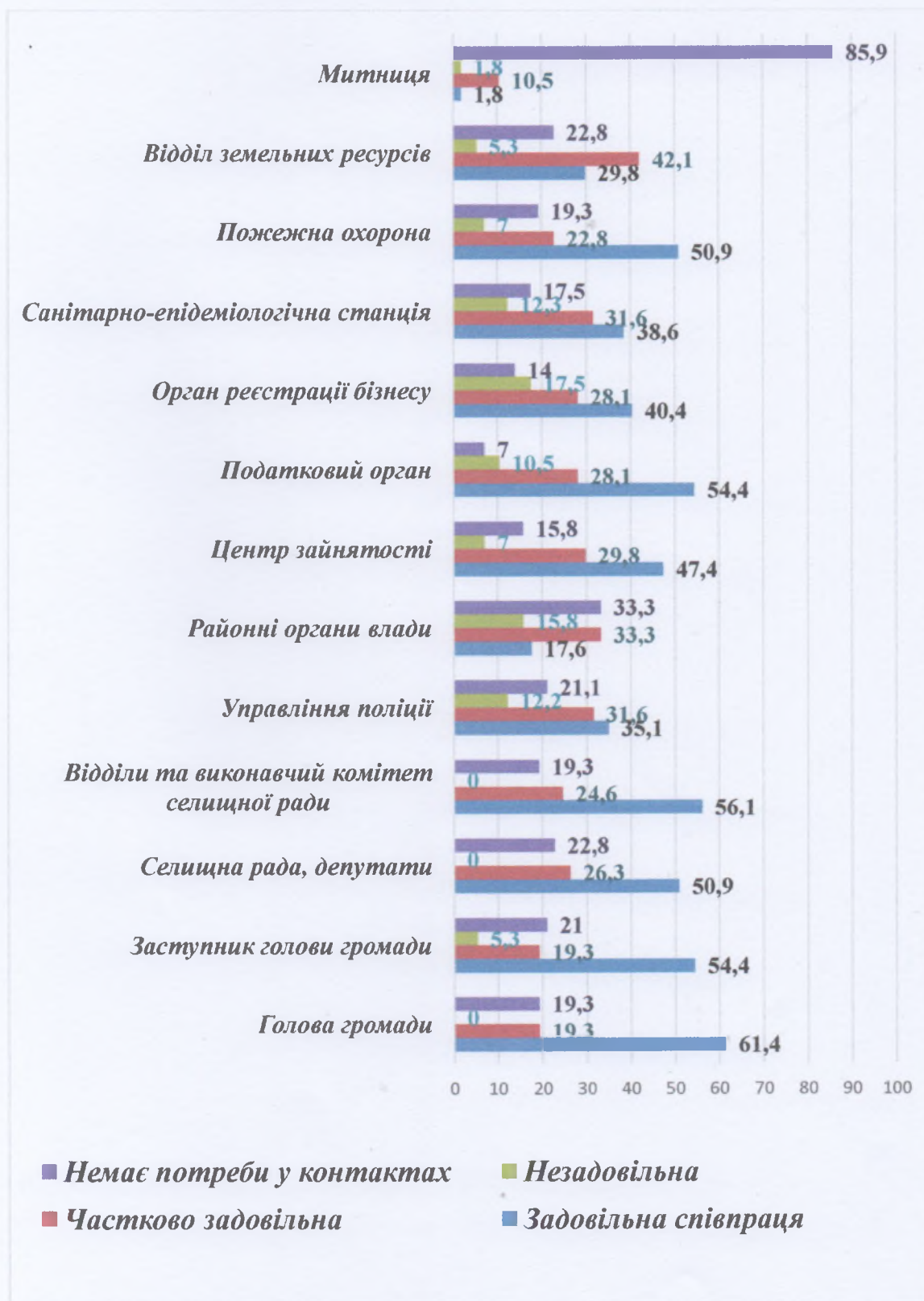

Рисунок 3.21. Рівень співпраці бізнесу із зазначеними установами, %

В процесі проведеного опитування представники бізнесу оцінили діяльність органів місцевого самоврядування з розвитку громади за п'ятибальною шкалою. (5- найвища оцінка, 1- найнижча), з них найвищу оцінку отримав голова громади (47,4% опитаних поставили п'ятірку).

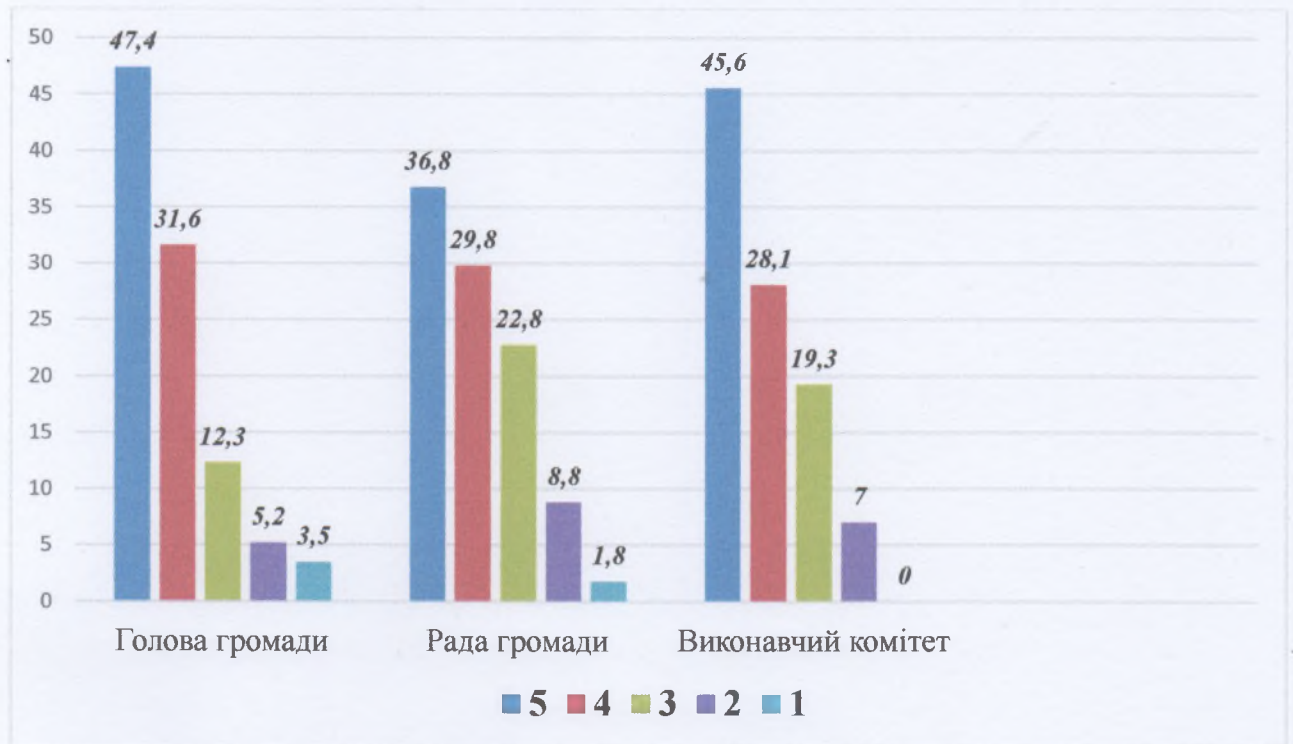

Рисунок 3.22. Оцінка діяльності органів місцевого самоврядування з розвитку громади, %

Майже половина підприємців (49,1%) вважають, що величина тіньового бізнесу у громаді складає до 30%, третина – від 30% до 50% в основному це підприємства роздрібної торгівлі та переробки лісоматеріалів.

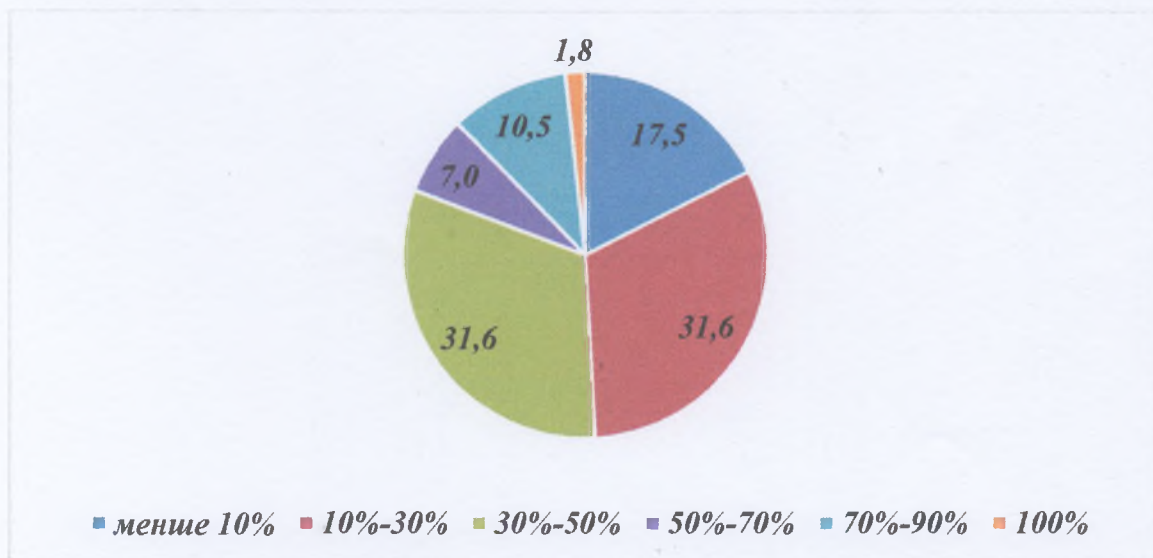

Рисунок 3.23. Величина тіньового бізнесу в громаді, %

Слід відмітити, що в завершальних коментарях та пропозиціях прослідковується позитивний настрій бізнесових кіл та прописано такий вислів як «все буде добре», що дає сподівання на позитивну співпрацю бізнесу та місцевої влади.

IV. Аналіз SWOT

Співставлення сильних та слабких сторін ТГ, а також ідентифікація її шансів та загроз розвитку є класичним інструментом, який багато років використовується в стратегічному аналізі. Назва SWOT є похідною з англійської мови і означає:

- S – Strengths / Сила (переваги, сильні сторони внутрішнього характеру)
- W – Weaknesses / Слабкість (проблеми, слабкості внутрішнього характеру)
- O – Opportunities / Можливість (шанси, можливості зовнішнього характеру)
- T – Threats / Загроза (загрози зовнішнього характеру).

Аналіз SWOT є свого роду містком між діагнозом громади та Стратегією її розвитку – ідентифіковані сильні та слабкі сторони, а також зовнішні можливості і загрози є підсумком існуючої ситуації в громаді, а одночасно з цим – вступом до визначення перспектив її розвитку, який повинен базуватись на наявних власних перевагах та шансах, що з'являються в оточенні. Нижче представлено результати аналізу SWOT, який було розроблено для Боринської ТГ.

Сильні сторони	Слабкі сторони
• Збережена природна спадщина • Наявний туристичний потенціал (г. Пікуй – найвища вершина Львівської області (1408м), Верховинський Вододільний хребет, наявність ознакованих туристичних маршрутів «Руська путь», «Верховинський вододільний хребет» та можливість проєктування нових туристичних маршрутів	• Периферійне розташування у масштабах області (віддаленість від обласного центру 155 км.) • Специфіка гірського ландшафту, рельєфні та природно - кліматичні особливості гірського регіону • Відсутність централізованого водопостачання та каналізаційних споруд, роздільного сортування та системи вивозу ТПВ в населених пунктах громади, як наслідок

• Екологічно - чиста зона в зв'язку з відсутністю великих промислових виробництв • наявність джерел цілющих мінеральних вод (в с.Івашківці та с.Карпатське) • Наявність пам'яток культурної спадщини (15 об'єктів національного значення і 5 місцевого значення) та збережені традиції етнічної бойківської культури («Свято хліба» в селищі Бориня, «Собаня» в с.Боберка, «Свято сала» в с.Комарники, «Свято сиру» в с.В.Висоцьке). • Розміщення на території громади об'єкту спортивної інфраструктури міжнародного рівня - Західного реабілітаційно-спортивного центру НКСІУ з найдовшою біатлонною трасою в Європі та гірськолижними витягами. • Наявність вузлової залізничної станції Сянки та міжнародної автомобільної магістралі Київ-Чоп • Наявність доріг загального користування обласного значення Боберка - Бориня та Бориня - Мохнате, які увійшли в проєкт «Мале Карпатське коло» • Наявність вільних земельних ресурсів для створення нових підприємств, будівництва закладів відпочинку та рекреації • Наявність на території громади професійно - технічного ліцею народних промислів та ремесел - можливість подальшої підготовки спеціалістів на місцях, для яких існує попит на ринку праці.	забруднення поверхневих вод • Відсутність в більшості населених пунктів громади генеральних планів та містобудівної документації • Поганий стан доріг - 70% потребує капітального ремонту. • Незадовільна логістика транспортного сполучення в межах громади • Відсутність вуличного освітлення в 25 населених пунктах громади (76 %) • Брак інвестиційних ресурсів • Незадовільний матеріально-технічний стан об'єктів соціальної інфраструктури (освіти, охорони здоров'я та культури) • Наявність малокомплектних шкіл • Низька якість інтернет- та мобільного зв'язку • Несформована спроможна мережа закладів охорони здоров'я • Низький рівень доходів мешканців громади • Низька ділова активність населення • Відсутність робочих місць • Відсутність банківської інфраструктури (банкоматів)
Можливості	Загрози
• Залучення міжнародних грантів та використання потенціалу транскордонного співробітництва	• Ведення воєнних дій на території України • Трудова еміграція освічених та

• Залучення коштів державних та обласних програм для покращення дорожньої, соціальної та туристичної інфраструктури, розвитку альтернативної енергетики (сонячної та вітрової) • Налагодження міжмуніципального співробітництва • Будівництво пункту пропуску Боберка-Журавин в Республіку Польща • Зростання попиту на сільський, зелений та етно-туризм • Зростання попиту на екологічно-чисту продукцію • Державна підтримка етнічної групи бойків та популяризація етнокультурної спадщини	• підприємливих молодих людей за кордон • Нестабільність політичної ситуації • Наслідки пандемії (економічна та епідеміологічна криза) • Покладення на органи місцевого самоврядування завдань без гарантії державної підтримки
---	--

4.1. SWOT- матриця Боринської громади

SWOT- матриця дозволяє виявити взаємозв'язки між «внутрішніми» (сильні і слабкі сторони) та зовнішніми (можливості і загрози) факторами, які мають стратегічне значення для Боринської громади. Суцільна лінія символізує сильний взаємозв'язок. Саме ці взаємозв'язки дозволяють сформулювати порівняльні переваги, виклики і ризики, які є основою для стратегічного вибору – формулювання стратегічних та операційних цілей розвитку громади на довгострокову перспективу.

Порівняльні переваги

Сильні сторони

Підтримують

Можливості

Збережена природна спадщина

Наявний туристичний потенціал (г. Пікуй, Верховинський Вододільний хребет) наявність ознакованих туристичних маршрутів та можливість проектування нових туристичних маршрутів.

Екологічно-чиста зона в зв'язку з відсутністю великих промислових виробництв

Наявність джерел цілющих мінеральних вод (в с.Івашківці та с.Карпатське)

Наявність пам'яток культурної спадщини та збережені традиції етнічної бойківської культури

Розміщення на території громади об'єкту спортивної інфраструктури міжнародного рівня - Західного реабілітаційно-спортивного центру НКСІУ з найдовшою біатлонною трасою в Європі та гірськолижними витягами.

Наявність вузлової залізничної станції Сянки та міжнародної автомобільної магістралі Київ-Чоп

Наявність доріг загального користування обласного значення Боберка-Бориня та Бориня-Мохнате, які увійшли в проєкт «Мале Карпатське коло»

Наявність вільних земельних ресурсів для створення нових підприємств, будівництва закладів відпочинку та рекреації

Наявність на території громади професійно-технічного ліцею народних промислів та ремесел - можливість подальшої підготовки спеціалістів на місцях, для яких існує попит на ринку праці

Залучення міжнародних грантів та використання потенціалу транскордонного співробітництва

Залучення коштів державних та обласних програм для покращення дорожньої, соціальної та туристичної інфраструктури, розвитку альтернативної енергетики (сонячної та вітрової)

Налагодження міжмуніципального співробітництва

Будівництво пункту пропуску Боберка-Журавин в Республіку Польща

Зростання попиту на екологічну чисту продукцію

Зростання попиту на сільський, зелений та етно-туризм

Державна підтримка етнічної групи бойків та популяризація етнокультурної спадщини

Виклики

Зменшують

Слабкі сторони

Можливості

Периферійне розташування у масштабах області (віддаленість від обласного центру 155 км.)

Специфіка гірського ландшафту, рельєфні та природно-кліматичні особливості гірського регіону

Відсутність централізованого водопостачання та каналізаційних споруд, роздільного сортування та системи вивозу ТПВ в населених пунктах громади, як наслідок забруднення поверхневих вод

Відсутність в більшості населених пунктів громади генеральних планів та містобудівної документації

Поганий стан доріг - 70% потребує капітального ремонту

Незадовільна логістика транспортного сполучення в межах громади

Відсутність вуличного освітлення в 25 населених пунктах громади (76 %)

Брак інвестиційних ресурсів

Незадовільний матеріально-технічний стан об'єктів соціальної інфраструктури (освіти, охорони здоров'я та культури)

Наявність малокомплектних шкіл

Низька якість інтернет- та мобільного зв'язку

Несформована спроможна мережа закладів охорони здоров'я

Низький рівень доходів мешканців громади

Низька ділова активність населення

Відсутність робочих місць

Відсутність банківської інфраструктури (банкоматів)

Залучення міжнародних грантів та використання потенціалу транскордонного співробітництва

Залучення коштів державних та обласних програм для покращення дорожньої, соціальної та туристичної інфраструктури, розвитку альтернативної енергетики

Налагодження міжмуніципального співробітництва

Будівництво пункту пропуску Боберка-Журавин в Республіку Польща

Зростання попиту на екологічну чисту продукцію

Зростання попиту на сільський, зелений та етно-туризм

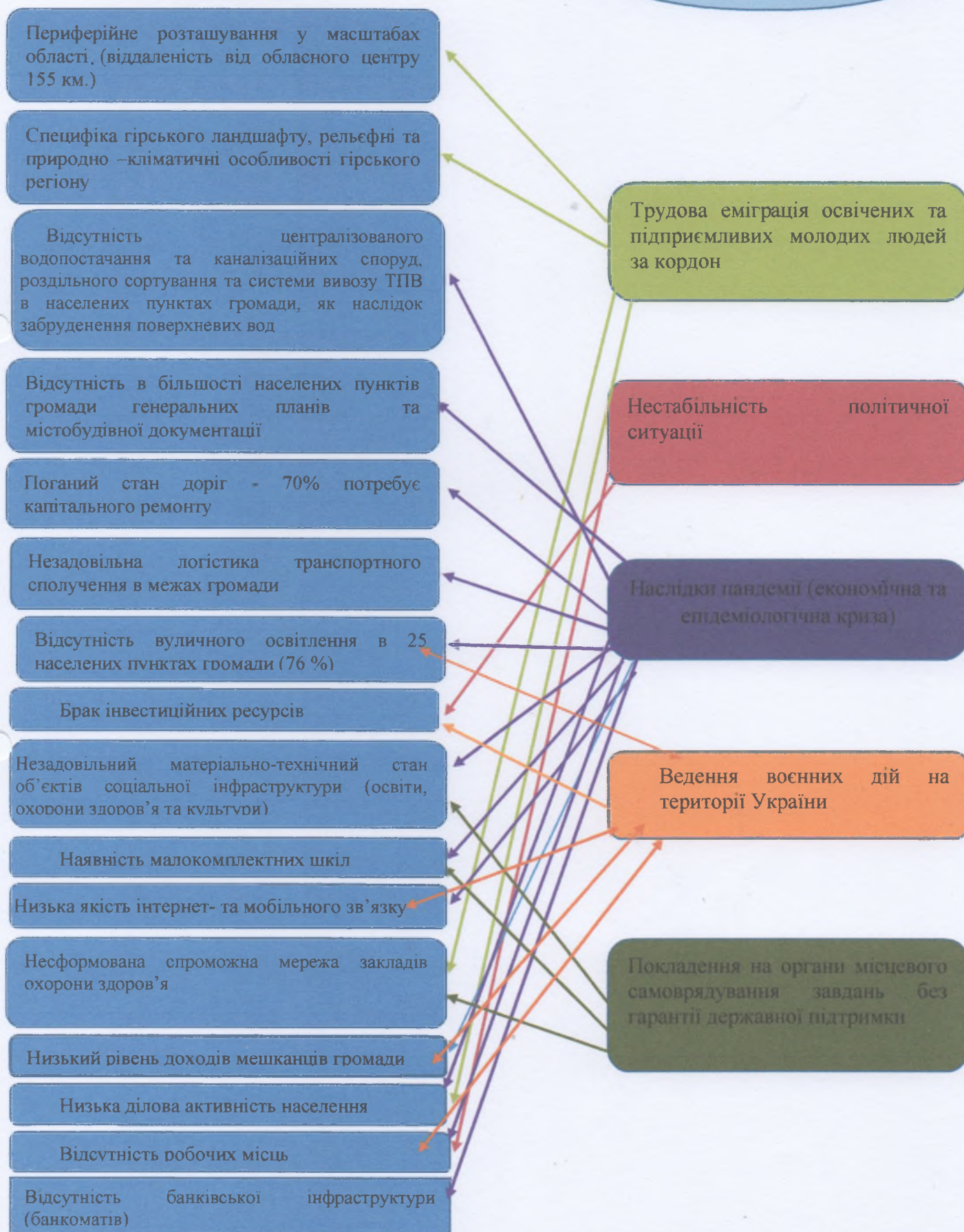
Державна підтримка етнічної групи бойків та популяризація етнокультурної спадщини

Ризики

Посилюють

Слабкі сторони

Загрози

4.2. Порівняльні переваги, виклики і ризики Боринської громади

Порівняльні переваги

(визначені в результаті аналізу сильних сторін і можливостей)

Державна бюджетна підтримка ТГ та розширення діяльності в Україні міжнародних проєктів, які підтримуватимуть громади, сприятимуть зростанню зацікавленості інвесторів до громади, стануть потужним механізмом розвитку та посилення сильних сторін Боринської ТГ.

Покращенню економічної ситуації в громаді будуть сприяти такі сильні сторони як наявність земельних ресурсів для створення нових підприємств, будівництва закладів відпочинку, наявність вузлової залізничної станції Сянки, міжнародної автомобільної магістралі Київ-Чоп та доріг загального користування, які увійшли в проєкт «Мале Карпатське коло». Враховуючи вищезазначене можна зробити висновок щодо зростання у найближчій перспективі рівня зайнятості та доходів мешканців Боринської громади.

Тенденцію зростання популярності сільського, зеленого, культурного та етно-туризму серед населення України та Європи Боринська ТГ може використати для власного розвитку, оскільки наявні існуючі та потенційні туристичні об'єкти (г. Пікуй, Верховинський Вододільний Хребет, ознаковані туристичні маршрути), збережена природна та культурна спадщина і наявні джерела цілющих мінеральних вод позитивно відобразяться на інвестиційній привабливості громади. Також відіграє важливу роль розміщення на території громади спортивного об'єкту міжнародного рівня - Західного реабілітаційно-спортивного центру НКСІУ з найдовшою біатлонною трасою в Європі та гірськолижними витягами.

Виклики

(визначені в результаті аналізу слабких сторін і можливостей)

Державна підтримка ТГ, розширення міжнародної технічної допомоги, перерозподіл фінансових потоків з центру до місцевих бюджетів, прийняття державних та регіональних програм для покращення дорожньої, соціальної і туристичної інфраструктури створять передумови для залучення інвестиційних ресурсів, підвищення економічної спроможності, покращення інфраструктури в Боринській громаді. З'явиться можливість

підвищити свою конкурентноспроможність за рахунок приведення у належний стан об'єктів комунальної власності.

Зростання попиту на сільський, зелений та етно-туризм дозволить забезпечити робочими місцями працездатне населення (в тому числі пенсійного віку) та підвищить рівень доходів мешканців громади, розширить інфраструктуру для дозвілля та відпочинку. Прийняття відповідних змін у земельному законодавстві дозволить розпоряджатися всіма землями в громаді.

Загрози

(визначені в результаті аналізу слабких сторін і загроз)

Широкомасштабне вторгнення російських військ на територію України та ведення повномасштабних бойових дій завдає чималої шкоди як економіці країни загалом так і громаді.

При дослідженні взаємозв'язків між слабкими сторонами та загрозами, встановлено, що демографічна криза та трудова еміграція освічених та підприємливих молодих людей за кордон, для яких не створено необхідних виробничих та соціальних умов в громаді, а також призов мешканців на військову службу можуть обмежити розвиток існуючих бізнесових структур та створення нових.

Існуючий дисбаланс у сферах економіки, зайнятості, комунальних послуг, доходів населення, інфраструктури та соціальної сфери у Боринській ТГ посилюється у разі економічної та екологічної кризи, як наслідку продовження воєнних дій на території України, продовження пандемії коронавірусу, передачею на місцеву владу повноважень держави (субсидії, пільгове перевезення) без відповідного фінансового ресурсу, постійної зміни діючого законодавства. Розвиток населених пунктів громади у такому випадку буде суттєво обмежений.

V. Головні чинники стратегічного вибору

Сценарії розвитку Боринської ТГ

Сценарне моделювання є важливою методологічною базою стратегічного вибору. Сценарій – деяка послідовність подій, які можуть відбутися в

майбутньому із значною долею ймовірності за певних умов. Такі умови, або фактори, можуть бути як зовнішні, так і внутрішні. Іншими словами, в основі кожного сценарію повинні бути покладені базові сценарні припущення, за яких можуть виникати ті чи інші фактори впливу.

Це черговий дуже важливий крок у процесі розробки Стратегічного плану розвитку. Необхідною умовою успішності планування, крім об'єктивного аналізу соціально - економічної ситуації в громаді є достатньо вірогідні прогнози, побудовані на статистично зафіксованих тенденціях і кількісних показниках, з урахуванням особливостей функціонування тих секторів і сфер економіки громади, які є найбільш вагомими для нашої території.

Основними сценаріями розвитку громади є: інерційний та оптимістичний.

Базовий, або інерційний, сценарій розвитку громади формується на основі припущень, що протягом тривалого часу вплив зовнішніх і внутрішніх факторів на стан громади як соціально-економічної системи залишається незмінним.

Базові припущення інерційного сценарію – національний рівень:

1. На території України ведуться бойові дії.
2. Рівень корупції в країні залишається значним.
3. Спад ВВП.
4. Інфляційні стрибки приводять до коливання цін на пальне, харчі та послуги, знецінюються депозитні вклади в банках. Банківська система залишається нестабільною.
5. Інвестиційна політика, яку проводить уряд, не сприяє приходу нових інвесторів.
6. Енергетичний тиск зі сторони росії приводить до кризових ситуацій в економіці і соціальній сфері.
7. Держава продовжує фінансувати субсидії замість впровадження енергоощадливих технологій і переводити опалювання на альтернативні види палива.
8. Економіка держави продовжує великою мірою перебувати в тіні. Частка малого та середнього бізнесу в наповненні державного бюджету незначна.

9. Реформи затягуються в часі, центральна влада боїться приймати непопулярні рішення.

Базові припущення інерційного сценарію – місцевий рівень:

10. Чисельність населення громади постійно зменшується, молодь, яка виїхала за межі України не повертається додому.

11. Ростає кількість людей похилого віку, зростає навантаження на бюджет.

12. Активна частина населення продовжує працювати в тіні, тінізація місцевої економіки понад 40%.

13. Інвестиційний потенціал території громади не використовується повною мірою. Господарські будівлі та споруди не використовуються та не оформлені відповідно чинного законодавства.

14. Непроведення оптимізації мережі навчальних та культурних закладів зменшує можливості розвитку громади у сфері благоустрою і реалізації розвиткових проєктів, приводить до того, що 82% бюджету громади витрачається на соціальні програми і утримання соціальних об'єктів.

15. Кошти на розвиток інфраструктури сільських територій використовуються на «латання дірок» і фінансування безперспективних об'єктів.

16. Громада не використовує природній туристичний потенціал своєї території. Туристична інфраструктура не розвивається.

17. Громада нехтує можливостями, які несе міжмуніципальне співробітництво, завдяки близькості з подібними за структурою економіки громадами Львівщини.

Результат інерційного сценарію:

- Демографічна ситуація в громаді приводить до значного занепаду та фінансової неспроможності. Кількість учнів в деяких навчальних закладах не відповідає їх проєктним можливостям, окремі школи є малокомплектними, кошти на утримання одного учня дуже значні.

- Реальний сектор економіки практично відсутній. Населення живе за рахунок послуг і торгівлі, переважно не сплачуючи податки до бюджету.

- Якість життя продовжує падати. Дорожнє покриття руйнується.

- Населення не має доступу до якісних медичних послуг та інших видів послуг.

- Рівень доходів населення надалі падає, місцева влада не впроваджує розвиткові проєкти.

- Культурні заклади через відсутність фінансування занепадають.

- Культурне життя мешканців обмежується до перегляду телепрограм і візитів на події в садочках і школах.

Оптимістичний сценарій розвитку ґрунтується на припущеннях, що будуть сформовані найсприятливіші зовнішні (глобальні та національні) та внутрішні (ті, які територіальна громада здатна створити самостійно) фактори впливу.

Базові припущення оптимістичного сценарію – національний рівень:

1. Завершуються воєнні дії перемогою України, стабілізується фінансування на оборону та підтримку армії.

2. Реформи впроваджуються згідно з планом, зокрема медична та освітня.

3. ВВП зростає на запланованому Урядом рівні.

4. Малий та середній бізнес внаслідок ефективної політики уряду виходить з «тіні», створюються робочі місця.

5. В Україну заходять великі інвестори.

6. Фінансування Державного Фонду Регіонального Розвитку (ДФРР) зростає. Реалізація розвиткових проєктів сприяє відновленню стратегічно важливої інфраструктури.

7. Стратегічне планування на національному та регіональному рівнях йде в парі з розробкою Планів реалізації досягнення стратегічних пріоритетів розвитку.

8. Стабілізується курс української валюти, кредити споживчі та на розвиток бізнесу стають доступнішими.

Базові припущення оптимістичного сценарію – місцевий рівень:

9. До громади завдяки правильній маркетинговій та інвестиційній політиці приходить бізнес. Господарські будівлі та споруди, земельні ділянки передані в оренду для ведення підприємницької діяльності.

10. Приділяється велика увага сприянню виробництва екологічно-чистої продукції.

11. Боринська громада стає цікавою для туриста – через правильний вибір стратегічних пріоритетів і досягнення їх завдяки оперативному плану. Інфраструктурні проєкти отримують підтримку з боку регіональної влади та програм ЄС.

12. Завдяки реалізації проєктів покращується дорожня, комунальна, соціальна та відпочинкова інфраструктура, проводиться ефективний збір та вивіз сміття.

13. Надаються якісні освітні, культурні та медичні послуги.

14. Приділяється велика увага збереженню природної та етнокультурної спадщини Бойківщини.

Результат оптимістичного сценарію:

- Громада поступово формує свій новий імідж як край збережених бойківських етнічних традицій та культури

- Активно розвивається сільський, зелений та етнотуризм

- Розвивається бізнес дружній до довкілля

- Зростає рівень доходів населення, що пожвавлює внутрішній ринок

- Підвищується рівень комфорту та життя в громаді, якість послуг через активне залучення коштів державної субвенції, обласного бюджету та міжнародних грантів разом з чітким планом розвитку інженерної та соціальної інфраструктури.

Описаний сценарій стає базою для формулювання стратегічного бачення громади на стратегічну перспективу.

VI. Стратегічне бачення розвитку Боринської ТГ

Необхідною ознакою стратегічного бачення є впізнаваність громади в зовнішньому середовищі, яка відображається в її основних географічних, економічних, соціальних, історичних, культурних та інших характеристиках, що ними має відзначатися громада у майбутньому.

Боринська ТГ бачить свій розвиток, як розвиток самостійного багатофункціонального утворення з стійкою та збалансованою економікою у сфері етно-, зеленого та гірськолижного туризму, активним і взаємовідповідальним громадянським суспільством, комфортним сільським середовищем, яке б забезпечувало високий рівень життя населення та сприятливі умови для суспільної та господарської діяльності.

Базуючись на результатах соціально – економічного аналізу, SWOT-аналізу та SWOT- матриці, в результаті обговорення було сформульовано наступне стратегічне бачення:

БОРИНСЬКА ГРОМАДА 2027

Боринська територіальна громада – спроможна бойківська Карпатська громада, що забезпечує добробут, комфорт, якісні суспільні послуги та особистий розвиток мешканців. Інвестиційно-приваблива територія, де створено клімат для розвитку підприємництва та туризму з раціональним використанням природних ресурсів та багатой етнокультурної спадщини.

VII. Стратегічні та оперативні цілі

В основі Стратегії лежить збалансований комплексний розвиток усієї території громади на основі ресурсоефективності та дбайливого ставлення до довкілля. Обрано два головні напрями розвитку Боринської громади:

1. Економічний напрям – стратегічна ціль 1 «Економічна спроможність громади»
2. Соціальний напрям – стратегічна ціль 2 «Гармонійний розвиток мешканців»

Для досягнення стратегічного бачення, за кожною стратегічною ціллю були визначені оперативні цілі та завдання. Розроблення і досягнення цілей формує основу для управління громадою. Стратегічні цілі дають відповідь на запитання, що необхідно зробити, щоб досягти бачення розвитку громади.

Оперативні цілі деталізовані в завданнях. Завдання дають відповіді на питання, яким шляхом, яким чином громада намагатиметься досягнути цілей свого розвитку.

Війна стала масштабним структурним шоком як для економіки України, так і для кожного регіону держави. Неможливо спрогнозувати терміни і наслідки військової агресії, водночас стратегічні цілі потребують коригування відповідно до умов воєнного часу і післявоєнної відбудови. Можлива війна на виснаження потребує обачної економічної політики вже зараз. Боринська громада належить до тилового регіону і зважаючи на відносну безпеку, виконує основні функції тилу: забезпечення прихистку внутрішньо переміщених осіб, забезпечення роботи підприємств, установ та організацій усіх форм власності та їх економічної стабільності (в т.ч. релокованих підприємств).

«Дерево цілей»

Стратегічні цілі	Оперативні цілі	Завдання
Стратегічна ціль №1 Економічна спроможність громади	1.1. Підвищення інвестиційної привабливості громади	1.1.1. Створення сприятливого інвестиційного клімату та економічна промоція громади, транскордонна співпраця;
		1.1.2. Розроблення документів просторового планування та визначення вільних інвестиційних ділянок та об'єктів;
	1.2. Сприяння розвитку малого та середнього бізнесу	1.2.1. Підтримка розвитку підприємництва у сфері: - деревообробної промисловості - відновлювальної енергетики - сільського господарства та переробки екологічно-чистої сільськогосподарської сировини (в т.ч. сприяння розвитку фермерських господарств);
		1.2.2. Налагодження ефективного діалогу з представниками бізнесу;
	1.3. Розвиток туристичної інфраструктури	1.3.1. Розбудова мережі туристично-рекреаційних об'єктів з розвинутою інфраструктурою (зелений, гірськолижний, етнотуризм);
		1.3.2. Створення нових туристичних продуктів, розробка та ознакування туристичних маршрутів, облаштування веломаршрутів;
		1.3.3. Промоція туристично-рекреаційного потенціалу громади;
Стратегічна ціль №2 Гармонійний розвиток мешканців	2.1. Здорове населення	2.1.1. Формування спроможної мережі закладів охорони здоров'я та забезпечення надання якісних медичних послуг;
		2.1.2. Створення та розбудова спортивної мережі, дитячих ігрових майданчиків в населених пунктах громади, проведення заходів з

		популяризації здорового способу життя;
	2.2. Розвиток особистості	2.2.1. Підвищення якості освітніх послуг в т.ч. розвиток дошкільної і позашкільної освіти з оптимізацією мережі освітніх закладів;
		2.2.2. Реформування мережі закладів культури у сучасні осередки культурно-мистецького та освітнього простору;
		2.2.3. Збереження та відродження традиційних місцевих промислів та ремесел, відновлення об'єктів культурної спадщини
		2.2.4. Підтримка громадських ініціатив та підвищення громадської активності
	2.3. Комфортне середовище та чисте довкілля	2.3.1. Забезпечення надання якісних адміністративних та соціальних послуг мешканцям громади;
		2.3.2. Забезпечення заходів безпеки та громадського порядку;
		2.3.3. Розробка та впровадження системи поводження з твердими побутовими відходами;
		2.3.4. Розвиток мережі територій та об'єктів природно-заповідного фонду, парків та скверів, відпочинкових локацій;
		2.3.5. Виховання екологічно свідомого населення;
	2.4. Сучасна і функціональна технічна інфраструктура	2.4.1. Покращення дорожньої та інформаційно-комунікаційної (Internet та мобільний зв'язок) інфраструктури;
		2.4.2. Розбудова комунальної інфраструктури та благоустрій населених пунктів із врахуванням потреб маломобільних груп;
		2.4.3. Сприяння будівництву міжнародного пункту-пропуску Боберка-Журавин.

Стратегічна ціль №1 стосується економічної спроможності та розвитку туристичної інфраструктури громади.

Відсутність роботи в сільських територіях та низькі доходи мешканців – це найважливіші проблеми Боринської громади. Економіка не може працювати без участі людського капіталу. Повернення активного населення і молоді на Батьківщину, створення умов для їх реалізації і участі у відбудові є основним завданням післявоєнного часу. Тому одним із пріоритетів в діяльності селищної ради є стимулювання розвитку економічної сфери як дуже важливого інструменту, що нівелює безробіття. Боринська селищна рада та її структурні підрозділи не мають (як з юридичної точки зору, так і виходячи з наявних фінансових можливостей громади) механізмів безпосереднього впливу на економіку та підприємництво на своїй території. В той же час, вони можуть і повинні підтримувати та стимулювати економічний розвиток громади через створення сприятливого інвестиційного клімату та сприяння забезпеченню кращих умов для започаткування, ведення та розвитку бізнесу, релокації підприємств. Цей розвиток має стати основною умовою підвищення рівня працевлаштування на території громади, і як наслідок - джерелом підвищення рівня життя мешканців. Завдяки податковим надходженням, що зростатимуть, зростає і бюджет громади, в той же час - зменшуються видатки на соціальну допомогу.

Важливим фактором досягнення економічної спроможності Боринської ТГ є розвиток туристичної інфраструктури зеленого, гірськолижного та етнотуризму шляхом розбудови туристичної мережі, створення нового туристичного продукту, а також промоції туристично-рекреаційного потенціалу.

Реалізація цієї стратегічної цілі буде досягатись через впровадження 3-ьох підпорядкованих оперативних цілей. Вони стосуються проведення роботи щодо підвищення інвестиційної привабливості громади, сприяння розвитку підприємництва в сферах сільського господарства та переробки, деревообробної

промисловості та відновлювальної енергетики, розбудови туристичної інфраструктури та створення нових туристичних продуктів.

Стратегічна ціль №2 стосується забезпечення гармонійного розвитку мешканців громади.

Найбільш важливим елементом забезпечення гармонійного розвитку мешканців в умовах воєнного стану є напрям громадської безпеки: фінансування та забезпечення заходів національного спротиву (територіальної оборони), формування продовольчого резерву, оновлення систем оповіщення, покращення матеріально-технічної бази системи пожежної охорони та створення місцевого пункту поліції.

В зв'язку із прибуттям до громади внутрішньо переміщених осіб із східних регіонів України, де йдуть бойові дії, облаштування тимчасового житла для осіб, які мають намір повернутися додому після перемоги та надання їм гуманітарної і матеріальної допомоги є важливим завданням для керівництва громади.

Важливим елементом для розвитку ТГ є розбудова комунальної інфраструктури та проведення робіт з благоустрою населених пунктів.

В громаді повинно бути створено комфортне середовище для кожного мешканця. Цей напрям складається з низки таких завдань, як: забезпечення надання якісних адміністративних та соціальних послуг, розбудови об'єктів природно - заповідного фонду, парків та скверів. Важливим чинником для підтримки комфортного середовища та чистого довкілля в громаді буде розробка та впровадження системи поводження з твердими побутовими відходами та виховання екологічно - свідомого населення.

Хороший стан дорожньої, комунальної, інформаційно-комунікаційної інфраструктури, одночасно з наявністю широкої пропозиції в сфері суспільних послуг, створюють умови для гармонійного розвитку мешканців на території громади. Розвинута і ефективна технічна інфраструктура – на сьогодні це не тільки одна з базових цивілізаційних вимог, а й умова для розвитку економіки в

громаді. Залучення інвестицій в дану сферу підвищить рівень привабливості громади як для потенційних нових мешканців так і для туристів.

В першу чергу увага має бути приділена покращенню загального стану дорожньої інфраструктури – доріг як загального користування так і комунальних, що відповідним чином було відображено в результатах проведеного соціологічного дослідження, адже для 40 відсотків опитаних саме це є найбільш очікуваною інвестицією з боку громади.

Наявність доріг загального користування обласного значення Боберка - Бориня та Бориня - Мохнате, які ввійшли в проєкт «Мале Карпатське коло» дає можливість реалізації проєкту щодо відкриття міжнародного пункту-пропуску Боберка - Журавин в Республіку Польща. Місцева влада не має безпосереднього впливу на вирішення цього питання, яке лежить в площині міждержавних відносин, однак, сприятиме розбудові інфраструктури та налагодженні транскордонної співпраці.

Стратегічна ціль 2 передбачає забезпечення здоров'я населення та розвиток особистості. Окрім потреби в розбудові інженерної інфраструктури, мешканці громади під час опитування, підкреслювали значення надання якісних послуг у сфері освіти, медицини та культури. Проблемою системи охорони здоров'я громади є слабка матеріально-технічна база, що не дозволяє ефективно здійснювати діагностування хвороб на ранніх стадіях, а також проводити профілактику для недопущення захворювань. Основний акцент у рамках оперативної цілі «Здорове населення» – це розвиток спроможної мережі закладів охорони здоров'я та забезпечення надання медичних послуг для кожної людини за місцем її проживання, в т.ч. проведення заходів з реабілітації поранених воїнів. Також, важливим чинником для підтримки здоров'я населення є систематичне проведення заходів з популяризації здорового способу життя та створення і розбудова спортивної мережі, дитячих ігрових майданчиків в населених пунктах громади.

Потреба у підвищенні якості освітніх послуг на території громади полягає у приведенні її у відповідність до освітніх стандартів, потреб сучасного життя, цілеспрямованої орієнтації на задоволення запитів жителів у якісній та доступній освіті, в тому числі дошкільній та позашкільній, невід'ємною складовою якого є оптимізація мережі освітніх закладів. Необхідним також є забезпечення облаштування та приведення до належного стану бомбосховищ у закладах освіти.

Важливе значення для розвитку особистості має збереження та відродження місцевих бойківських промислів та ремесел, проведення етно-фестивалів та свят. Всі ці заходи в комплексі із модернізацією закладів культури у сучасні осередки культурно-мистецького та освітнього простору дадуть можливість надати мешканцям якісні послуги у сфері культури.

У реалізації всіх вищезазначених оперативних цілей невід'ємною складовою є підтримка з боку влади громадських ініціатив та підвищення громадської активності через залучення до написання проєктів місцевих ініціативних груп.

Ефективне досягнення цілей вимагає підготовки та впровадження Плану реалізації Стратегії на 2022-2077 роки.

VIII. План реалізації Стратегії та фінансове забезпечення

План реалізації Стратегії передбачає реалізацію проєктних ідей та пропозицій, що надійшли від фізичних та юридичних осіб громади в рамках Стратегічних пріоритетів розвитку, визначених внаслідок роботи членів РГ з розробки Стратегії розвитку громади.

Фінансове забезпечення реалізації Стратегії здійснюватиметься за рахунок:

- коштів місцевого бюджету, у тому числі бюджету розвитку;
- коштів ДФРР;
- субвенції з державного бюджету на соціально-економічний розвиток територій та інших трансфертів з державного бюджету місцевим бюджетам;
- коштів бюджету розвитку обласного бюджету
- коштів міжнародних фінансових організацій;

- коштів інвесторів;
- власних коштів підприємств та населення, якщо це передбачено проектами.

План реалізації Стратегії є базою для середньострокового бюджетного планування та передбачає заходи, обсяги і джерела фінансування з визначенням індикаторів результативності їх виконання. Базовими принципами реалізації Стратегії є принципи системності та ієрархічності, збалансованості територіального розвитку та креативності.

Інформаційне забезпечення реалізації Стратегії забезпечується через висвітлення діяльності з впровадження та реалізації Стратегії через:

- засоби масової інформації;
- офіційний сайт Боринської селищної ради;
- презентаційні заходи для мешканців громади і зацікавлених внутрішніх та зовнішніх інвесторів.

ІХ. Проведення моніторингу та оцінювання реалізації Стратегії.

Розробка, а далі затвердження Стратегії селищною радою – це лише перший етап циклу стратегічного управління громадою. Наступні етапи для досягнення запланованих цілей це:

- результативна і ефективна реалізація заходів
- моніторинг впровадження Стратегії та оцінка результатів реалізації заходів
- можливі коригування плану та його актуалізація.

Ці елементи повинні разом створити організовану систему, затверджену рішенням голови громади.

Для реалізації положень Стратегії буде створено Групу управління Стратегією, склад якої затверджується розпорядженням голови селищної ради. За координацію роботи Групи відповідатиме голова Групи - перший заступник голови Боринської ТГ.

Завданнями моніторингу детального плану заходів є:

- контроль за реалізацією плану в цілому;
- оцінка виконання стратегічних та оперативних цілей;
- надання інформації про істотні відхилення від очікуваних стратегічних результатів;

- аналіз результатів діяльності та їх відповідність актуальним викликам;
- збір, аналіз та надання інформації для уточнення та коригування цілей;

Моніторинг базується на розгляді обмеженого числа відібраних та погоджених показників (індикаторів) за кожним стратегічним пріоритетом.

Група з управління Стратегією працює впродовж періоду стратегічного плану. Двічі на рік підсумки моніторингу фіксуються у вигляді звіту.

Проміжні підсумки моніторингу аналізують та фіксують:

- а) ступінь виконання кожної задачі по проєктах;
- б) невиконані завдання, причини відхилення, пропозиції на майбутнє;
- в) дані за індикаторами, що відображають результат реалізації проєктів;
- г) оцінка потреб у фінансуванні;
- д) пропозиції щодо вдосконалення діючої системи моніторингу.

На основі моніторингу Стратегії здійснюватиметься оцінка необхідності уточнення чи перегляду окремих елементів Стратегії у світлі нових тенденцій і обставин, що можуть виникати, та впливу зовнішніх і внутрішніх факторів.

Звіт моніторингу надається голові селищної ради для розгляду та врахування при прийнятті управлінських рішень. Група управління Стратегією щорічно звітує перед сесією селищної ради про виконання Плану реалізації Стратегії.

Публікація повної версії Стратегії проводиться на офіційній інтернет-сторінці громади в окремій вкладці, найважливіші тези Стратегії будуть презентовані на головній сторінці інтернет-сайту громади і в місцевих засобах масової інформації.